Leto XXV., št. 14

Poštnina plačana v gotovini
Posgebühr bar bezahlt

Ljubljana, petek 19. januarja 1945

Preis — Cena 2.— L

Uprav ništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase za Italijo in inozemstvo: IPIS S. A. MILANO

Račun za ljubljansko pokrajino pri poštno čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 32 lir

Uredništvo:
Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo

Unverminderte Heftigkeit der Schlacht im grossen Weichselbogen

Warschau, Tschenstochau, Tomaschow und Zichenau von den deutschen Truppen aufgegeben — Zunahme der Kampftätigkeit in Mittelitalien

Aus dem Führerhauptquartier, 18. Jan. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In Ungarn scheiterten örtlich begrenzte Angriffe der Bolschewisten am Nordrand des Vertes-Gebirges und im Pilis-Gebirge. Die Verteidiger von Budapest erwehrten sich in erbitterten Häuser- und Strassenkämpfen erneuter heftiger Angriffe des Gegners. An den bisherigen Brennpunkten im ungarisch-slowakischen Grenzgebiet blieben wiederholte feindliche Angriffe erfolglos. Zwischen der Slowakei und dem Oberlauf der Weichsel setzten sich unsere Truppen nach Westen ab. Dabei entwickelten sich Kämpfe mit dem auf Neu-Sandez nachdrängenden Feind.

Die Schlacht im grossen Weichselbogen dauert mit unverminderter Heftigkeit an. Herangeführte Reserven fingen die feindliche Angriffsspitze zwischen Krakau und Tschenstochau auf. Tschenstochau und Tomaschow fielen nach Strassenkämpfen in Feindeshand. Panzerspitzen der Sowjets drangen bis in den Raum zwischen Litzmannstadt und Weichsel vor. Auch zwischen Kielce und der unteren Pilica stehen unsere Verbände in schwerem Kampf mit starken feindlichen Kräften. Eine niedersächsische Panzerdivision schoss dort an einem Tage 85 sowjetische Panzer ab. Im grossen Weichselbogen wurde Warschau geräumt.

Nördlich der Weichsel konnten die Bolschewisten nach Zuführung weiterer Verbände ihre Einbrüche trotz der hartnäckigen Gegenwehr unserer Truppen nach Westen und Norden erweitern. Zichenau ging nach schweren Kämpfen verloren. Am fünften Tag der Abwehrschlacht im ostpreussischen Grenzgebiet errangen unsere Verbände gegen den Ansturm von 35 sowjetischen Schützendivisionen und zahlreichen Panzerbrigaden erneut einen Abwehrerfolg. In der Doppelschlacht nördlich Warschau und im ostpreussischen Grenzgebiet wurden gestern 201 feindliche Panzer vernichtet. Damit hat sich die Zahl der in diesen beiden Grosskampfräumen innerhalb von 5 Tagen abgeschossenen Panzerkampfwagen auf 903 erhöht.

Im Westen entwickelten sich in dem bei Maaseyck nach Westen vorspringenden **Frontbogen aus örtlichen Angriffen nach Einsatz stärkerer englischer Verbände lebhafte Kämpfe. Östlich und nordöstlich Bastogne wird erbittert um einzelne Ortschaften gekämpft.**

Gebirgsjäger der Waffen-SS haben in den unteren Vogesen eine amerikanische Kampfgruppe im Angriff eingeschlossen und alle Ausbruchs- und Entsatzversuche vereitelt.

Der auch gestern im Kampfraum von Hatten hartnäckig angreifende Feind erlitt wiederum hohe Menschen- und Panzerverluste. In den erweiterten Brückenköpfen nördlich Strassburg wurden östlich von Hagenau eine Reihe von Orten erstürmt, ein Oberst und mehrere hundert Amerikaner gefangengenommen. Der Feind, der Herrlisheim heftig angriff und auch in den Ort eindringen konnte, verlor dabei die Masse seiner angreifenden Panzer. Im ganzen sind gestern im Elsass 57 feindliche Panzer abgeschossen.

In Mittelitalien hat die Kampftätigkeit zugenommen. Örtliche britische Angriffe zwischen den etruskischen Bergen und dem Comacchio-See blieben erfolglos.

In den Säuberungskämpfen im Raum Toplice-Seisenberg unter Führung des höheren SS- und Polizeiführers Alpenland erlitten die Banditen erneut schwere Verluste. Über 2300 feindliche Tote wurden gezählt, 1500 Gefangene und umfangreiche Beute eingebracht.

Die Angriffe der nordamerikanischen Terrorbomber auf Nord- und Nordwestdeutschland trafen vor allem die Wohnviertel von Paderborn. In der Nacht führten die Briten Störflüge über West- und Mitteldeutschland durch.

Luftverteidigungskräfte der Kriegmarine schossen über Holland und der Deutschen Bucht 11 feindliche Bomber ab.

Gross-London liegt weiter unter unserem Fernbeschuss.

Im Küstengebiet um England und aus dem nach Frankreich laufenden angloamerikanischen Nachschubverkehr versenkten unsere Unterseeboote trotz schwierigster Angriffsbedingungen 9 Schiffe mit zusammen 54.000 BRT. darunter einen grossen Tanker. Ausserdem wurden zwei Sicherungsfahrzeuge versenkt und drei weitere torpediert.

Nezmanjšana silovitost bitke v velikem loku Visle

Nemške čete so opustile Varšavo, Čenstohovo, Tomašov in Ciechanow — Naraščajoča bojna aktivnost v srednji Italiji

Führerjev glavni stan, 18. jan. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na Madžarskem so se izjalovili krajevno omejeni boljševiški napadi ob severnem robu gorovja Vertes in Pilis. Budimpeštanski branilci so v ogorčenih hišnih in pouličnih bojih znova vzdržali silovite nasprotnikove napade. Na dosedanjih žariščih na madžarsko-slovaškem obmejnem ozemlju ponovni sovražnikovi napadi niso imeli uspeha. Med Slovaško in zgornjim tokom Visle so se odmaknile naše čete proti zapadu. Pri tem so se razvili boji s sovražnikom, ki je pritiskal proti Novemu Saczu.

Bitka v velikem loku Visle se nadaljuje z nezmanjšano silovitostjo. Pripeljane rezerve so prestregle sovražnikove napadalne konice med Krakovom in Čenstohovo. Čenstohova in Tomašov sta padla po pouličnih bojih v sovražnikove roke. Sovjetske oklopniške konice so prodrle vse do področja med Lodzem in Vislo. Tudi med Kielci in spodnjo Pilico bijejo naši oddelki težke boje z močnimi sovražnikovimi silami. Neka spodnjesaško oklopniška divizija je uničila tamkaj v enem dnevu 85 sovjetskih oklopnikov. V velikem loku Visle smo izpraznili Varšavo.

Severno od Visle se je posrečilo boljševikom, da so po dovozu nadaljnjih oddelkov kljub trdovratni obrambi naših čet razširili vdore proti zapadu in severu. Po težkih bojih smo izgubili Ciechanow. Petega dne obrambne bitke na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju so dosegli naši oddelki kljub navalu 35 sovjetskih strelskih divizij in številnih oklopniških brigad nov obrambeni uspeh. V dvojni bitki severno od Varšave in na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju smo uničili včeraj 201 sovražnikov oklopnik. S tem se je zvišalo število na obeh velikih bojnih področjih v petih dneh uničenih oklopnih bojnih voz na 903.

Na zapadu so se razvili v bojišnem loku, ki sega pri Maaseycku proti zapadu, iz krajevnih napadov po uporabi močnejših angleških oddelkov živahni boji. Vzhodno **in severnovzhodno od Bastogna se bijejo ogorčeni boji za poedine kraje.**

Planinski lovci vojaške SS so obkolili v spodnjih Vogezih neko ameriško bojno skupino ter preprečili vse poskuse izpada ali razbremenitve.

Sovražnik, ki je tudi včeraj trdovratno napadal na bojišču pri Hattnu, je utrpel znova velike človeške in oklopniške izgube. Na razširjenih predmostjih severno od Strasbourga smo zavzeli vzhodno od Hagenaua z naskokom več krajev ter ujeli nekega polkovnika in več sto Američanov. Sovražnik je izgubil pri silovitem napadu na Herrlisheim, v katerega je vdrl, večino svojih napadajočih oklopnikov. V splošnem smo uničili včeraj v Alzaciji 57 sovražnikovih oklopnikov.

V srednji Italiji je bojna aktivnost narasla. Krajevni britanski napadi med etruščanskim gorovjem in jezerom Comacchio niso imeli uspeha.

V čistilnih bojih pod vodstvom višjega SS in policijskega vodje Alpenland so utrpeli tolovaji na področju Toplice-Žužemberk znova težke izgube. Našteli smo nad 2300 mrtvih sovražnikov, zajeli pa 1500 ujetnikov in obsežen plen.

Napadi severnoameriških terorističnih bombnikov na severno in severnozapadno Nemčijo so zadeli predvsem stanovanjske okraje v Paderbornu. Ponoči so napravili Britanci motilne polete nad zapadno in srednjo Nemčijo.

Protiletalske obrambne sile vojne mornarice so sestrelile nad Nizozemsko in nad Nemškim zalivom 11 sovražnikovih bombnikov.

Veliki London je še nadalje pod našim daljnostrelnim ognjem.

Ob angleški obali in v angloameriškem oskrbovalnem prometu, namenjenem v Francijo, so potopile naše podmornice kljub najtežjim napadalnim pogojem 9 ladij s skupno 54.000 tonami. Med njimi je bila velika petrolejska ladja. Poleg tega so potopile dve varovalni vozili, tri nadaljnja pa torpedirale.

Boji v Budimpešti

Berlin, 18. jan. Mednarodni poročevalski urad poroča o bojih v Budimpešti:

Bitka v Budimpešti se je tudi v torek nadaljevala z nezmanjšano silovitostjo v razrušenem, razbitem in gorečem mestnem središču. Nemško-madžarske čete, ki se naravnost herojsko borijo proti številčno mnogo nadmočnemu nasprotniku, so odbile v torek v notranjosti mesta nič manj kakor deset napadov, ki so jih podvzeli boljševiki z vsemi tehničnimi sredstvi, preden se je sovjetskim četam posrečilo, da so prodrli do hišnih blokov vzhodno od trga Calvin. Večino teh bojev so morali izvojevati branilci z golim orožjem in vsak kup razvalin in vsaka klet je bila novo odporno gnezdo, ki se je branilo do poslednjega naboja in poslednje ročne granate ter zadalo boljševikom vedno nove krvne izgube. V vzhodnem in severovzhodnem delu mesta se je posrečilo doseči boljševikom v dopoldanskih urah nekaj manjših vdorov, popoldne pa so jih branilci s protisunki zopet odstranili. Nato so uporabili na sovjetski strani močnejše oklopniške sile, da bi z njimi izsilili prodor. **Z bojnimi sredstvi iz bližine so branilci vedno znova pregnali boljševiške oklopniške oddelke. Boji so tu še v teku. Boljševiki so ponovili s pomočjo težkega orožja vseh kalibrov tudi svoje sunke proti južnim mostovom. Pri tem se jim je posrečilo polastiti se griča Saf, vendar so jih nemške čete z ogorčenim protisunkom zopet pregnale in zasedle višino. Teh bojev se je udeležil na sovjetski strani cel pehotni polk, ki so ga Nemci popolnoma razbili ter zaplenili polkovno zastavo. Tudi uporaba močnih oddelkov nizko letečih letal, ki je vsled poslabšanja vremena med dnevom nekoliko popustila, boljševikom ni pripomogla k nameravanemu uspehu. V včerajšnjih bojih so uničile nemške čete 7 oklopnikov, 13 protitankovskih topov, štiri 10.5 cm topove, 8 težkih metal min ter 12 oklopniških prevoznih voz. Protiletalsko topništvo je sestrelilo 3 nizko leteče boljševiške letalce.**

Zatemnitev od 17.40 do 7.15

Povračilno orožje udarja brez prestanka

Stockholm, 18. jan. »Ne moremo si predstavljati kaj mora prestajati Anglija, zlasti pa London, od junija preteklega leta.« S temi besedami je očrtal manchesterski župan v svojem govoru grozoten učinek nemškega povračilnega orožja. Prikazal je razrušenja in razmere, ki so vsled tega nastale. Številni londonski prebivalci žive v napol porušenih hišah, ponoči pa se morajo zateči v zaklonišče, da imajo vsaj nekaj ur miru. V teku 24 ur ni padlo nič manj kakor 185 bomb. Število prebivalstva se je znižalo na polovico, približno tretjino vseh tvarnih dobrin pa so izstrelki v tem kratkem času uničili. Samo v londonskem okraju Camberwell je padlo po cenitvah najmanj 12 izstrelkov na vsako kvadratno miljo. Skoraj vsaka hiša je bila zadeta neposredno ali pa z zračnim pritiskom. Mnogim osebam so bombe 3 do 4 krat uničile vse premoženje, toda, je ugotovil manchesterski župan, tudi drugi londonski deli so prav tako trpeli kakor Camberwell.

Neko lizbonsko poročilo pravi, da so v britanski prestolnici često mnenja, da ne bo mogel London trajno prenesti neprestanega obstreljevanja s povračilnim orožjem in da bo treba nekaj storit za njegovo ustavitev. »Voz« objavlja poseben poročilo angleškega častnika, ki piše z zapadnega bojišča, da kako daleč za nemškimi postojankami opazi dim, ki izvira od izstrelitve bomb »V 2«. Ako vidiš tak dim potem veš, da bodo 5 minut kasneje izstrelki eksplodirali v Angliji. Ta misel zadostuje, da si žele angleški vojaki čim hitrejšega konca vojne.

Norveški list o problemu „osvoboditve"

Oslo, 18. jan. Norveški list »Morgen Posten« posveča vprašanju tako imenovane »osvoboditve« po zaveznikih uvodnik, v katerem izvaja glede na skupnje v Italiji Franciji, Belgiji in Grčiji posledice za Norveško. List opozarja na teroristične ukrepe v deželah, ki so zasedene po anglo-ameriških četah. Anglo-Američani so prinesli v te dežele namesto miru in svobode le lakoto in bedo. Če se nekateri tolažijo, da je to samo prehodno, jim je treba odgovoriti, »zakaj prehod«, ali prehod v mir in svobodo? Gotovo ne, kajti vojna bo potem še trša, kakor je bila doslej.

Boljševiška svetovna revolucija stremi proti zapadu in uporablja za to zmedo v »osvobojenih« deželah, takšne »osvoboditve« pa si norveški narod ne želi. Kaj jih čaka, če bi prišli boljševiki v deželo, je razvidno že iz sovjetskega vdora v Kirkenes, streli v tilnik in deportacije.

Rooseveltovi načrti

Bern, 18. jan. »Exchange Telegraph« javlja, da bo na bližnjem sestanku Churchilla, Roosevelta in Stalina Roosevelt nasprotoval vsem političnim dogovorom izven nove zveze narodov. Zedinjene države so proti ustanovitvi blokov ali interesnih področij. Nadaljnja točka bo nova razdelitev gotovih pacifiških oporišč. Amerika bo nato pristala na podelitev mnogih afriških mandatov Angliji, je pa proti temu, da bi Anglija anektirala ta ozemlja. Prav tako bo privolila Amerika v sovjetsko ureditev poljskega vprašanja.

Ameriški gospodarski imperijalizem

Stockholm, 17. jan. Gospodarski imperijalizem Zedinjenih držav je najbolj razviden iz ekspanzijske politike severnoameriške pomorske plovbe. Po navedbah ameriškega viceadmirala Land-a bo obsegala mornarica Zedinjenih držav po vojni na podlagi sedanjega načrta za zgraditev ladij 50 milijonov ton, kar bi predstavljalo skoro dve tretjini vse svetovne trgovinske mornarice ter štirikratno ameriško predvojno tonažo. Nasprotno pa se je zmanjšala britanska ladijska tonaža za več kot 50%. V Londonu spremljajo ta razvoj z razumljivim nemirom zlasti, ker izvršujejo Zedinjene države načrtne priprave za razširjenje izvoza na vseh svetovnih trgih.

Aretacija zastopnikov poljskega odbora v Londonu

Bern, 18. jan. »United Press« poroča: Lublinske oblasti so aretirale več vodij poljskega podtalnega pokreta, ki zastopajo poljsko begunsko vlado, med njimi štabnega šefa poljske domovinske armade. V kratkem jih bodo javno sodili, čes, da so pripravljali državljansko vojno in izvrševali sabotažo.

Poostritev položaja v južni Poljski

Obrambni uspeh na vzhodno-pruskem obmejnem ozemlju — Ogorčen odpor za hrbtom boljševiških napadalnih osi — Ob Narevu se je izjalovil sovjetski prodor — Angloameriški pritisk na belgijsko-luksemburškem področju popušča — Uspešni protisunki pri Houffalizu, južno od Bitscha in pri Hattenu

Berlin, 18. jan. Večdnevni množični naval 155 sovjetskih strelskih divizij in 20 do 25 oklopniških zborov, ojačenih s številnimi velikimi topniškimi in letalskimi oddelki na področju med Karpati in Memelom je spravil v gibanje bojišče v loku Visle. Severno od Varšave so nemške čete v težkih oklopniških bojih preprečile tudi tamkaj nameravani sovražnikov prodor in na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju so izvojevale nemške divizije nov učinkovit obrambni uspeh. Naraščajoča silovitost bojev je razvidna iz podvojitve prejšnjega dne uničenih oklopnikov. Od pričetka zimske bitke je bilo uničenih na Poljskem mnogo nad 1000 sovražnikovih oklopnikov. Po večini so postali žrtev težkega protitankovskega orožja in bojnih sredstev iz bližine.

Večino svojih divizij, ki jih je zbiral sovražnik več mesecev, uporablja nadalje med Vislo in Pilico. Na žariščih se je pokazala velika številčna nadmoč tamkaj zbranih sil. Močnejše oklopniške osti so prodrle nemške črte ter se nahajajo na področju med Krakovom in Čenstohovo. Druge oklopniške skupine so dosegle železniško progo Čenstohova—Piotrkow ter področje južnozapadno od Tomašova. Tem pomembnejša je torej uspešna obramba nemških oddelkov na severnem obrežju reke na jugu loka Visle ter herojski odpor nemških oklopniških grenadirjev na obeh straneh Kielc. Na južni strani sovražnikovega vdornega področja so vzdržale nemške čete že večdnevni močan sovražnikov pritisk proti jugozapadu v smeri proti Krakovu ter proti jugu preko Visle. Tu so dosegli boljševiki tudi v torek le majhne uspehe. Ob severnem boku se je razplamtela ob južnih in zapadnih obronkih Lyse gore na področju Kielc težka oklopniška bitka. V požrtvovalnih bojih so preprečile nemške oklopniške divizije z močnimi silami izveden boljševiški poskus prodora proti severu. Pri tem so uničile po še nepopolnih poročilih 96 oklopnikov in 76 topov. S tem so zavarovale odmik nemških čet severno odtod proti zapadu. Boljševiki, ki so pritiskali s predmostij Warka in Pulawy, so po krvavih bojih zavzeli mesto Radom. Od tamkaj je prodrl neki oklopniški klin dalje proti zapadu in se je nato obrnil proti vzhodu. V globini bojnega področja so vezale delne sile, ki so ostale v loku Visle, v herojskem in do samopožrtvovanja stopnjevanem boju močne sovražnikove pehotne in oklopniške sile.

Severno od Varšave in na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju je bila bitka v torek v znamenju težkih oklopniških bojev. Razen nenavadno močnih letalskih oddelkov so vrgli na sovjetski strani sedaj v borbo tudi velike oklopniške oddelke, da bi tudi tu izsilili prodor. Množični sovražnikov naval ob Bugu in Narevu pa so prestregle nemške čete približno na črti Novo Georgijevsk—Nasielsk—Ciechanow—Makow ter pri tem uničile 126 oklopnikov. Bitka je zahtevala od vsakega nemškega vojaka skrajnih naporov, toda posrečilo se jim je preprečiti sovražnikov prodor v globino. Z isto silovitostjo so napadli boljševiki na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju s težiščem severno od ceste Ebenrode—Gumbinnen. Tudi tukaj je uporabil sovražnik močne pehotne, oklopniške in letalske oddelke. V žarišču boja so bile čete nekega nemškega zbora, ki so se že večkrat odlikovale v boju za vzhodnoprusko domovino. Z izredno velikimi izgubami je dosegel sovražnik v prvem navalu nekaj krajevnih vdorov, nemške čete pa so ga s protinapadi vrgle skoraj povsod nazaj. Malenkostno pridobljeno ozemlje je moral plačati z izgubo 166 oklopnikov. 12 nadaljnjih oklopnikov so uničile nemške čete južno od omenjene ceste. Razen tega so še nemški bojni letalci uničili številne oklopnike. Prav tako so imeli boljševiki tudi zelo velike krvne izgube. Po izjavah ujetnikov so izgubili nekateri boljševiški oddelki v dosedanjih bojih zopet do 50, nekateri celo do 70 odstotkov svojih sil. Na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju zopet izvojevani učinkoviti obrambni uspeh tudi ne bo ostal brez učinkov na bitke na poljskem področju.

Čeprav je težišče bojev na vzhodnem bojišču v južni Poljski, tvorijo vendar vsi boji med Blatnim jezerom in Memelom zaključno enoto. Na skrajnem južnem krilu je ostal položaj med Dravo in lokom Dunava v poslednjih dneh skoraj nespremenjen. Položaj se je zaostril samo med Vislo in vzhodnimi Beskidi, kjer so nemške čete na področju Jasla s protinapadi zavrle sovjetsko napredovanje in s krajevnimi odmiki izravnale vdore. Mnogi trdi boji na mestu so se razplamteli v pogorju Pilis. Tu je sovražnik zaman poskušal, da bi južnovzhodno od mesta Gran potisnil nazaj nove nemške postojanke, ki so bile pridobljene z napadom.

V Budimpešti so se nadaljevali boji v mestnih delih na vzhodnem obrežju Dunava. Posadka se je obranila sovražnikovih napadov deloma z golim orožjem ter je zagrizeno branila vsako hišo in vsak predel ceste. Z mnogo nadmočnimi silami napadajoči sovražnik ima v teh bojih stalno izredno težke izgube.

Severno od loka Dunava nemški napad nadalje napreduje. Vzhodno od Komarna so zavzele nemške čete več krajev, zaplenile 11 topov in očistile nadaljnje ozemlje severnega obrežja Dunava sovražnika. Na madžarsko-slovaškem obmejnem ozemlju so bili le krajevno omejeni boji.

V nasprotju z vzhodnim bojiščem, kjer sovražnik še vedno skuša ojačiti svoj pritisk, je silovitost sovražnikovih napadov na zapadnem bojišču, predvsem na belgijsko-luksemburškem področju, nekoliko popustila.

Po težkih za sovražnikove oklopniške oddelke izredno izgub polnih bojih poslednjih dni je nastalo v Ardenih na obeh straneh Houffaliza novo bojišče. Kljub dovedbi novih sil s prekomorja in kljub posegu britanskih divizij nasprotnik ni mogel odrezati nemškega naprej potisnjenega bojišnega loka v Ardenih. Nemške čete so se po načrtu odmaknile iz zapadnega roglji-ča, nemški protinapadi na obeh straneh Houffaliza pa dokazujejo, da so še vedno v stanju izvesti težke udarce. Protisunki so bili izvedeni pri mrazu do 25 stopinj pod ničlo. Neka skupina, oborožena z orožjem za boj z oklopniki iz bližine, je prodirala v snežnem metežu in uničila 15 ameriških oklopnikov.

Iz sovražnikovih in nemških napadov so se razvili na belgijsko-luksemburškem obmejnem ozemlju trdi boji za nekatere kraje, ki so do desetkrat menjali gospodarja. Več teh krajev so nemške čete v poslednjih 24 urah zopet zavzele.

Na severnem alzaškem področju so izvojevali nemški oklopniški grenadirji nadaljnje uspehe. Pri Hattenu so Nemci s protinapadom vrgli z njihovih postojank ameriške sile, ki so se utrdile v bunkerjih Maginotove črte. Američani so pri tem izgubili več sto padlih. Tudi ob južnem robu vdornega področja pri Bitschu so dosegle nemške čete s protinapadom svoj cilj. Tu so obkolile naprej potisnjeno sovražnikovo skupino, ki se zaman skuša prebiti skozi obroč.

Na nekaterih drugih točkah zapadnega bojišča, tako pri Remichu, pri Saarlauternu, na nemških predmostjih ob Renu, severno od Strasbourga in na belgijsko-luksemburškem obmejnem ozemlju je izvedel nasprotnik krajevne napade, da bi razbremenil svoje v Ardenih in severni Alzaciji težko se boreče oddelke.

Amsterdam, 18. jan. Kakor javljajo iz Parza, je prevzel general Brandley ponovno poveljstvo nad 1. in 9. ameriško armado, ki jima je na bojiščnem loku v Ardenih začasno poveljeval Montgomery.

Berlinski tisk o sovjetski splošni ofenzivi

Berlin, 18. jan. Berlinski listi se tudi danes obširno bavijo s sovjetskim napadom. Soglasno poudarjajo listi resnost položaja.

»Deutsche allgemeine Zeitung« piše pod naslovom »Vsesplošni sovjetski napad«, da ni nobenega dvoma, da gre tokrat sovjetski vojski za vse. »Vse vzhodno bojišče je v gibanju in cilj je izreklo boljševiško vodstvo: uničiti nemško vojsko na vzhodu in si odpreti pot v Nemčijo, vsekakor najprej v Šlezijo in s tem pot do obvladanja Evrope.« Mesece je kupičil Stalin s svojim generalom Konjevom ljudi in orožje, da bi lahko predvsem južno od Varšave napadel z izredno nadmočjo. Resnost ogroženja je vsem jasno pred očmi. »Spričo takšnega navala ljudi in gradiva ni bilo kljub vsej vztrajnosti in hrabrosti mogoče računati s tem, da bi bil ustavljen sovražnik na dosedanji glavni bojni črti ali na dosedanjih postojankah. Sovražnikove oklopniške osti so prodrle do področja severnozapadno od Krakova, na področje Čenstohove in severnozapadno od Varšave,« nadaljuje list, toda druga bitka, bitka pehote, divja med močnimi nemškimi bojnimi skupinami in množico sledečih boljševiških oddelkov. Bojni pogoji za te divizije, ki deloma vzdržijo, deloma se prebijejo nazaj, so zelo težavni, vendar je imelo vodstvo vsled zagrizene obrambe čas, da je lahko pričelo izvajati protiukrepe, dovedlo krajevne operativne rezerve ter končno prestreglo naval na bojni črti. Severno od Varšave se že odraža takšen razvoj.

»Za nas Nemce so ozemeljske izgube sicer zelo boleče, toda celo, če bi bile potrebne nadaljnje odločitve za novo bojišče, ni ta opustitev ozemlja razlog, ki bi odločal o bitki. Odločilno je obdržanje nemške sile, ki je dovolj močna, da lahko služi kot jez proti boljševiški poplavi,« piše »Deutsche allgemeine Zeitung« zaključno.

Letalski napad na Paderborn

Berlin, 18. jan. O terorističnem napadu ameriških bomonikov na škofijsko mesto Paderborn smo izvedeli sledeče podrobnosti: Vkljub popolnoma strnjeno ležečim oblakom je vrgel sovražnik svoje bombe brez izbire cilja na mestno središče. Med težko poškodovanimi kulturnimi in javnim stavbami je tudi paderbornska stolnica.

Težke posledice rumunskega izdajstva

Deportiranje rumunskih otrok v Sovjetsko zvezo — Prisilna oddaja premoženja

Dunaj, 17. jan. Boljševiki so pričeli sedaj tudi z Balkana prav tako kakor iz vseh ostalih dežel deportirati otroke. Po poročilih iz Moskve je prispel na primer prvi transport otrok iz Rumunije v pričetku januarja v Stalino v Doneški kotlini. To so bili predvsem otroci bivših sovjetskih državljanov, ki so prispeli 1941 deloma kot begunci, deloma kot evakuiranci v Rumunijo. Sovjetske oblasti so večino teh ljudi poslale na prisilno delo v Sovjetsko zvezo, v kolikor jih niso kot dezerterje takoj ustrelili. Mnogo vojaških obveznikov postavljajo pred vojaška sodišča in dodelijo po večini kazenskim bataljonom. Otroke, razen dojenčkov, ločijo od njihovih staršev in jih pošljejo v Sovjetsko zvezo, kjer jih dodelijo deloma vzgojnim domovom deloma tovarnam. Doslej so odpeljali iz Rumunije v Sovjetsko zvezo približno tisoč otrok.

Dunaj, 17. jan. Kakor poročajo iz tukajšnjih narodno-rumunskih krogov, je izdalo vrhovno poveljništvo sovjetske vojske v Rumuniji ukaz, da morajo pripadniki rumunske vojske brez razlike čina naprej pozdravljati pripadnike sovjetske vojske. **To pomeni, da mora rumunski častnik naprej pozdravljati navadnega sovjetskega vojaka in da sovjetski vojak samo odzdravlje sreča rumunskega častnika ali vojaka. Ta ukaz, ki je zbudil veliko nevoljo v vrstah rumunske vojske, je dovedel že do številnih sporov med pripadniki obeh vojsk.**

Bern, 17. jan. V okviru sovjetskih načrtov za izropanje Evrope ter uničenje življenjskih možnosti njenih narodov je morala sedaj tudi rumunska komisija za izpolnitev težkih pogojev premirja objaviti, da morajo prebivalci iz Besarabije in severne Bukovine, ki so zbežali nazaj v Rumunijo, prijaviti vse premoženje in ga izročiti na določenih mestih, da ga bodo v soglasju s točko 12 dogovora o premirju odpeljali v Sovjetsko zvezo. Ti begunci, ki so lahko vzeli seboj samo najpotrebnejše ali pa so prišli brez sredstev v Rumunijo, morajo sedaj oddati na boljševiško zahtevo še to malo, kar jim je ostalo in sicer pod pretvezo, da je ukradena sovjetska imovina. Ta poziv, ki ga je naslovil rumunski radio na vse časopise, je samo predigra obubožanja in zasužnjenja narodov, ki ga imajo v načrtu židje.

Mučeništvo Varšave

Nemško vojno poročilo javlja, da so v sredo 17. t. m. v okviru vojaških operacij nemške čete v obrambni bitki med Visoo in Narevom izpraznile varšavske razvaline. Ves »zavezniški« svet je pozdravil to dejstvo z udarjanjem na veliki zvon, Stalin je naslovil maršalu Žukovu, ki je vodil varšavske operacije, posebno dnevno povelje, v katerem ugotavlja, da je bilo končno zavzeto glavno mesto »zavezniške« Poljske. V Moskvi sami so tudi topot, kakor vedno na vsa usta poveličevali doseženo »zmago«.

Človek spričo tega neumestnega krika ne more mimo mimo tragedije že tolikokrat izdane, mučeniške Varšave, ki dozdaja z vkorakanjem rdečé armade svoj najtragičnejši vrhunec. Predvčerajšnjim izdana, včeraj prepuščena sama sebi, danes pa odpravljena s par pomilovalnimi besedami priznanja mučeništva, stopa Varšava proti poslednji postaji svojega križevega pota, ki je v svojem bistvu križeva pot izdanega poljskega naroda. V usodi Varšave je zapopaden ves takozvani poljski problem, problem »zavezniškega« odnosa med Sovjetsko zvezo in Anglijo.

Vsem je še v živem spominu tragični potek in konec varšavskega upora. Due 1. avgusta preteklega leta so zavezniški hujskači pognali pod najrazličnejšimi pretvezami in obljubami v upor poljske narodne borce, ki so pod vodstvom generala Bóra-Komorowskega bili nato eno najobupnejših upornih borb v tej vojni, sramotno zapuščeni od vseh, ki so jih v upor pognali. Več kot dva meseca je eter odmeval od stalnih prošenj in pozivov za pomoč, več kot dva meseca se je Varšava v temeljih tresla pod uničujočim ognjem srdite borbe. Sovjetske čete so takrat stale v neposredni bližini Varšave, a niso podvzele niti najmanjše vojaške akcije, da bi prišle zapeljanemu mestu in borcem na pomoč. Še več: celo svojim »zaveznikom« Angležem in Američanom so prepovedali, da bi s sovjetskih letalskih baz nudili Poljakom v Varšavi pomoč. Moskva je le opazovala smrtne krče Varšave in v njej se borečih mož. Bili so pač pristaši poljske londonske emigrantske vlade, ne pa somišljeniki lublinskega sovjeta. Po štiri in šestdesetih dneh ogorčenih borb je general Bór-Komorowski odložil orožje in odšel s svojimi borci v častno nemško ujetništvo. Varšavsko upornško gibanje, dobro organizirano vojaško in politično jedro londonske emigrantske vlade, ki je bilo boleč trn v peti sovjetskih interesov, je bilo uničeno. London je dobil zaušnico, »zavezništvo« je bilo postavljeno pred novo izvršeno dejstvo, pot za nadaljne nečedne špekulacije pripravljena . . .

Moskva je ojačila pritisk na London in na poljsko emigrantsko vlado. Greben Lublinskemu sovjetu je rasel iz dneva v dan. Postavljena je bila zahteva po sporazumu, ki pa bi bil sedaj — po končani varšavski tragediji — za londonsko emigrantsko vlado mnogo neugodnejši. Mikolajczyk je potoval v Moskvo, se vrnil in odstopil. Nova vlada Arcijszevskega London ni bila povšeči; zato je izvajala nanjo ojačen pritisk za sporazum. Sporazuma ni bilo, lublinski sovjet se je preimenoval v »demokratsko poljsko vlado« in stavljal vedno večje zahteve, ki jih je Moskva vztrajno podpirala in jim dala dokončnega povdarka tudi z vojaško akcijo proti Varšavi. Poljski problem je prišel v novo obdobje . . .

Dosedanji razvoj vojne same je prinesel dva nova činitelja: žilav odpor Nemčije, ki še vedno traja, oz. je politično gledano, celo v porastu, ter vse doslednejše odkrivanje pravih političnih kart obeh zaveznic ki sta se poleg tega zaradi taktičnih nemških umikov z določenih področij naenkrat znašli pred nehvaležno nalogo, da še tekom vojne, ne pa po porazu Nemčije, kot je bilo to zamišljeno, rešujeta tudi vprašanja političnega odnosa na teh področjih, na katerih pa se skoro njihovi interesi dosledno in nepomirljivo križajo. Med ta sporna področja spadajo že nekaj časa Poljska, v zadnjem času pa tudi Grčija in bivša Jugoslavija.

Težave postajajo vedno večje; še povečuje pa jih napadalni revolucionarni imperializem SSSR, na katerega Anglija ni bila pripravljena in je zato vedno znova prisiljena do vse večjih koncesij svoji vzhodni zaveznici. Tako se iz dneva v dan natezajo odnosi v »zavezniškem« taboru, ki dobiva zaradi nasprotujočih si osnovnih političnih interesov vedno večje razpoke.

Zaradi tega pomeni padec Varšave, ki za Nemčijo ne pomeni nikake bistvene vojaške izgube, ampak celo politični plus, ker je s padcem poljske prestolnice vržena med oba zaveznika nova kost spora, ki bi brzkone spremenila njune medsebojne odnose.

Mučeniška Varšava, ki je dostej plačevala račun »zavezniškega« nesoglasja le kot mesto, postane jutri lahko simbol mučeništva vsega poljskega naroda, če bo Anglija požrla svojo Poljski ob začetku te vojne dano besedo in jo prepustila na milost in nemilost Moskvi.

Huda zima na Pirenejskem polotoku

Lizbona, 18. jan. Nenavaden mraz, ki vlada na Portugalskem od pričetka leta, je zahteval nove žrtve. Kakor piše »Diario de Notizias« je zmrznilo včeraj 7 oseb, med njimi nekaj podeželskih delavcev, ki so jih našli zmrznjene v njihovih samotnih kočah. Istočasno so se zaradi mrzle zime pojavila tudi v obljudenih krajih velika krdela volkov. V gorskih predelih dežele so prišli volkovi v zasnežene vasi in povzročili mnogo škode, predvsem med ovcami in osli. V Lizboni še vedno sneži.

Madrid, 18. jan. Mrzel val, ki je pred štirinajstimi dnevi prišel nad Španijo, še vedno traja. V Madridu so izmerili na nižjo temperaturo v poslednjih 40 letih. Bilo je namreč 10.1 stopenj pod ničlo. Najvišja temperatura je bila v teh dneh 4 stopnje pod ničlo. V Avili, 100 km severnozapadno od Madrida, so imeli 23 stopenj pod ničlo. V gorah so našli več ljudi zmrznjenih. Asturski gorski prelaz Pajares je še vedno zaprt za vsak promet. Sneg je pokopal deloma pod seboj tudi telegrafske drogove. V Oviedu že skoraj neprestano sneži od 24. decembra.

Varčujte z elektriko!

Neprijetna vprašanja Edenu

Naročeni izrazi hvaležnosti — Britanski pritisk na Plastirasa

Ženeva, 18. jan. Grško vprašanje je tudi v sredo razburilo duhove v angleški spodnji zbornici. Tokrat je bil cilj kritikov zunanji minister Eden, ki se tudi s tem, da je ponovno opozoril svoje kritike na grško debato v četrtek, ni mogel izogniti njihovim nadležnim vprašanjem.

Spodnja zbornica se je zanimala zlasti za izraze zahvale, katere si je naročil Churchill v Atenah, da bi si ojačil svoj položaj v parlamentu. Konservativna zastopnica Miss Ward je vprašala Edena o čudnih grških delavskih voditeljih. Eden niti sam ni mogel več trditi, da bi bile to zaupanja vredne osebe. Izjavil je, da so ti možje »poudarili«, da so zakoniti in edino izvoljeni uradniki splošne delovne delegacije. S tem je sam priznal, da je šlo za naročeno delo. Neprijetnosti nadaljnjih vprašanj se je izognil Eden z izjavo, da ne more biti podrobno poučen o preteklosti vseh podpisnikov in vsakega Grka.

Da si britanska vlada za kulisami na vse načine prizadeva iztisniti nove koncesije za ELAS, izhaja iz poročila atenskega »Timesovega« zastopnika, ki pravi, da je verjetno, da se bo grška vlada prepričala, da mora nujno spremeniti svoj sklep o odklonitvi vstopa ELASovih zastopnikov v vlado. Plastirasova vlada je zahtevala, da mora biti pred pričetkom pogajanj rešeno vprašanje talcev, »Times« pa že opozarja, da bi se tudi brez izpolnitve te zahteve lahko sporazumeli, ako bi obravnavali vprašanje talcev kasneje na konferenci.

Narod brez kruha

Lakota, beda, brezposelnost in zmeda — Pretresljiva poročila očividcev iz zasedene Italije

Milan, 18. jan. O položaju v zasedeni Italiji so podali očividci nova poročila, iz katerih je razvidno, kako grozovite razmere vladajo tamkaj ter kako brezmejno je obubožal narod tako v moralnem kakor v psihičnem pogledu, iz katerih sta razvidni tudi lakota in beda, ki vladata med delavskimi sloji italijanskega naroda.

Italijanski narod je spoznal, tako pravijo poročila, da zavezniški »osvobodilci« nikakor niso uresničili daljnosežnih upanj in želj. Vsa zasedena Italija je v znaku brezmejne iztreznitve deloma celo, kakor dokazujejo razni dogodki, v znaku upora proti trenutnemu političnemu in gospodarskemu položaju. Stranke se borijo za svoje doktrine, Bonomijeva vlada se bori za svoj obstoj, kralj se bori za svoj prestol, narod pa se bori proti lakoti, bedi, brezposelnosti in zmedi. Veliko upanje, ki so ga gojili različni Italijani v obljubljeno pomoč Angloameričanov, postaja vsled vedno bolj upnega položaja od dneva do dneva manjše.

Strahoten obseg je zavzela beda otrok. Vsi rimski listi vedno znova opozarjajo na nevarnost moralnega in psihičnega obubožanja mladine. V vseh italijanskih mestih se vidijo tisoči zamazanih in zanemarjenih otrok vseh starosti. Bledi, shujšani in zapuščeni otroci se drenjajo okrog zaveznških vojakov, da bi dobili od njih košček kruha. Otroška umrljivost je izredno narasla. V avgustu je umrlo izmed 1000 bolnih otrok v Rimu 438.

Italijanski zdravnik dr. Granati je izjavil, da predstavljajo »številni psihično in moralno povsem propadli in zapuščeni otroci kandidate za najnevarnejšo anomalijo v telesnem, spolnem in moralnem razvoju naroda. Mladina se zbira v skupine, da bi lahko organizirano kradla. Zavezniki že dolgo niso več v položaju, da bi lahko dali otrokom vsaj minimalno količino življenjskih potrebščin. Brez vodstva in brez nadzora živijo ti otroci potepuško življenje, ki spominja na najgrozovitejše razmere v Sovjetski zvezi. Rimski list »Partigiano« piše:

»Veliko število italijanskih otrok umira v tej zimi vsled lakote. Bedo italijanske mladine zavezniški vojaki brezobzirno izkoriščajo. Mladina se vedno bolj vdaja grehu in zločinom. Oblasti so brez moči napram tem grozovitim pojavom.«

Rimski listi, med njimi posebno vatikanski list »Osservatore Romano«, se bavijo s propadom mladine ter poudarjajo, da dorašča notranje zlomljena generacija, ki ji je bližji zločin kakor delo. S tem je v nevarnosti bodočnost naroda. Nadalje opozarjajo, da sta lakota in brezposelnost glavna razloga za moralno propast v zasedeni Italiji. Ženske se prostituirajo, da bi dobile vsaj minimum življenjskih potrebščin.

V tej zmedi se vidno razvija boljševiška agitacija. V Rimu je na primer osnovala neka komunistična organizacija v par mesecih 24 krajevnih skupin. Ta organizacija je razširjena sedaj že po vseh krajih v zasedeni Italiji.

Madrid, 18. jan. Vodja tiskovnega oddelka Bonomijeve vlade, Rossini, je podal zastopnikom tiska izjave o hudih nemirih, ki so se dogodili v zadnjih dneh v različnih sicilskih mestih. Vzrok teh nemirov je bilo zadržanje moških v Ragusi, ki so se branili slediti povelju anglo-ameriških zasedbenih oblasti, da se odzovejo vpoklicu v vojsko. Policija je pričela aretirati demonstrante, pri čemer je prišlo do spopada z množico, ki je z ročnimi granatami in puškami napadla policijo. Množica je razorožila vojake in policijo. Nato je pričela policija streljati. Spremljevalno moštvo so tolpe razorožile in odvlekle s seboj. Pri spopadih z oboroženo množico v Ragusi je bil ubit en častnik in štirje vojaki. Do hudih nemirov je prišlo tudi v Agrigentu. Velika množica, ki je bila oborožena s strojnicami in puškami, je napadla vojašnico karabinjerjev in jo zažgala. Množica je nato izropala sodnijo in urad za razdeljevanje življenjskih potrebščin, zažgala obe poslopji in navalila v zapor, kjer je osvobodila jetnike. Šele vojaštvo je lahko nato očistilo mesto oboroženih elementov. Pri spopadih je bilo 5 oseb ubitih in 12 ranjenih. Bonomijeva vlada je odredila strogo cenzuro nad vsemi poročili o položaju v Siciliji.

Kako izmozgavajo zavezniki Italijo

Milan, 17. jan. Iz poročila preiskovalnega odbora zaveznške nadzorne komisije v Rimu je razvidno, kako brutalno izmozgavajo Anglo-Američani zasedene dele Italije. Poročilo pravi, da so izvozili iz Italije od pričetka zasedbe v Anglijo in Ameriko za več kakor milijardo lir italijanskega blaga. Londonski in newyorški finančni krogi kupujejo namreč s povsem brezvrednim denarjem blago ne glede na naraščajoče obubožanje prebivalstva in hudo lakoto, ki vlada danes v vsej zasedeni Italiji.

Milan, 17. jan. Med poslednjim hudim terorističnim napadom na Verono je postalo večje število zgodovinsko in umetniško pomembnih edinstvenih cerkvá in kulturnih spomenikov žrtev zločinske sovražnikove uničevalne volje. Agencija Stefani objavlja dolg seznam uničenih italijanskih kulturnih spomenikov. Popolnoma uničena je bila med drugimi kapela San Brunone z znamenitimi freskami iz srednjega veka, glavna knjižnica, zgodovinska kapela Cipolla z umetniškimi freskami ter znamenita palača del Diamanti. Hudo poškodovana je bila cerkev Santa Apostoli, rimski križ katedrale, palača Bertoni, svetovno znamenita gotska zgradba iz 15. stoletja, ter palača akademije, ki je bila prav tako zgrajena v 15. stoletju. Deloma je bil poškodovan tudi znameniti Castel del Scali ter cerkev Santa Maria della Scala iz leta 1324.

Iz tega je razvidno, izjavlja agencija Stefani, na kak zločinski in barbarski način napadajo Anglo-Američani skoraj izključno civilne cilje ter pri tem uničujejo umetnine, ki so bile za vse človeštvo največjega pomena.

Peter se mora ukloniti

Ženeva, 18. jan. Iz poročila diplomatskega dopisnika lista »Daily Worker« je razvidno, da se trudi britanska vlada, da bi vplivala na kralja Petra, da bi postal popustljivejši. Britanska vlada je prej podpirala kralja, kakor znano, danes pa ji je postal neprijeten. Razen tega se trudijo v Londonu, da bi odstranili od njega vse osebnosti, čijih mnenje upošteva kralj Peter. Nadalje pravi poročilo, da so označile britanske oblasti dva njegova svetovalca, majorja Kneževiča in generala Mirkoviča, kot nezaželena, ker vplivata na njega, da se zadržuje odklonilno.

Bern, 18. jan. Tri tedne se je kralj Peter upiral sprejeti min. predsednika Šubašiča, kar dokazuje, da obstojajo v jugoslovanskih begunskih krogih v Londonu spričo sporazuma s Titom globoka nasprotstva. Kakor se je moglo pričakovati, so uporabili v Londonu vsa sredstva, da bi uklonili kralja Petra. Po Edenovih ponedeljskih razgovorih s kraljem Petrom je sedaj kralj sprejel Šubašiča in tako napravil prvi korak v svojem popuščanju. Sprejemu so prisostvovali tudi Titovi zastopniki v Šubašičevi vladi. Komunistični »Daily Worker« kritizira v svojem članku nekatere kraljeve svetovalce, katerih prisotnost je britanskim oblastvom nezaželena. Te osebe so s svojim vplivom baje odgovorne za zaostritev kraljevega stališča.

Stockholm, 18. jan. Izgleda, da se Šubašičeva begunska vlada pripravlja za nastop proti kralju Petru, kateremu se ima zahvaliti za svoje imenovanje. Ker je odklonil kralj Peter dogovor med Titom in Šubašičem, je izdala sedaj Šubašičeva vlada izjavo, v kateri sicer ne nastopa neposredno proti kraljevi odločitvi, vendar izraža previdno soglasje s sporazumom Tito-Šubašič ter poudarja soglasnost begunske vlade. Komunike, ki ga razširja Reuter, ima tole besedilo: »Potem, ko je kralj Peter sprejel v torek vsakega člana vlade zase, se je sestala vlada v sredo zjutraj k seji. Ugotovila je, da so njeni člani soglasno istega mnenja glede razvoja položaja. Kraljeva vlada je prepričana, da bo vprašanje sporazuma Šubašič-Tito rešeno v popolno zadovoljstvo vseh strank ter v interesu države in naroda.« Po vesti »Afton Tidningena« je napravil kralj Peter posredovalni predlog, po katerem naj bi zakonodajna oblast ne prešla na tako zvani osvobodilni odbor, temveč na vlado Tito-Šubašič. Tako zvani kompromisni predlog pa zaenkrat še ni potrjen. V resnici sliči bolj Petrovi kapitulaciji kakor pa kakemu kompromisu.

Stockholm, 18. jan. H komunikeju jugoslovanske begunske vlade pripominja Reuterjev komentator Rendal Neale, da je kralj Peter že zmanjšal svoje ugovore. Rendal Neale ugotavlja, »da so kralju pojasnili, da bi Tito prav gotovo zavrnil vsak predlog glede odprave namestništva ali pa odtegnitve zakonodajnih pooblastil narodnemu osvobodilnemu svetu«.

Zverinstva sovjetskega vojaštva na Madžarskem

Bratislava, 18. jan. Iz madžarskih okrožij, ki so začasno prešla pod sovjetsko oblast, prihajajo vsak dan nova poročila o boljševiških grozodejstvih, ki se pridružujejo verigi številnih bestialnosti sovjetskih tolp v vseh onih krajih, kamor so prišle. Tako poročajo nemški in madžarski ranjenci, osvobojeni pri ponovni zasedbi madžarskega trga Zamoly, severno od Szekesfehervarja, iz koncentracijev boljševiškega vojaštva, o grozovitih zločinih sovjetskih divjakov nad bolničarkami neke madžarske vojne bolnišnice. Ranjeni vojaki so izpovedali nemškim zdravnikom:

Nekaj ur po izpraznitvi kraja je vdrla v bolnišnico oborožena boljševiška tolpa. V poslopju je bilo 60 ranjencev in 8 madžarskih bolničark, ki so prostovoljno ostale pri njih. Tolpovajski vodja, sovjetski častnik, je naročil svojim bračem, naj bolničarke zvežejo. Nato so jih odvedli, kmalu pa so slišali ranjenci obupne klice na pomoč. Po krajšem presledku so padli streli. Ko so morali boljševiki bolnišnico izprazniti, sta se zavlekla dva ranjenca do bližnje sobe. Tu sta našla bolničarke v velikih mlakah krvi in popolnoma sesečene. Vsi znaki so pričali, da so jih boljševiki zverinsko zlostavili. Nekatere boljševiške sestre so imele poleg strela v tilnik še vbodljaje po vsem telesu.

Varčujte z elektriko!

Boji za Filipine

Tokio, 18. jan. V obeh dveh poslednjih dneh boja za Filipine je poizkušal sovražnik z uporabo izredno velikih letalskih sil preprečiti Japoncem dovoz na operacijsko področje. Takoj po pričetem izkrcanju v zalivu Lingayen 9 januarja je odplula večina tamkaj uporabljenih nosilkletal — v tukajšnjih vojaških krogih računajo, da je bilo tam 15 do 16 nosilk letal — proti Južno-kitajskemu morju. Po že javljenih letalskih napadih letal z nosilk letal na Formozo 9. in 15. januarja ter proti francoski Indokjni, Hongkongu, Kantonu in Hainanu se je pojavilo 16. januarja zopet nad 100 letal tipa »Grumann« nad Hongkongom. V enaki moči so priletela letala tudi popoldne istega dne. Japonska obramba je sestrelila 24 letal. Dne 16. januarja je napadlo 80 sovražnikovih letal tudi Kanton, medtem ko je manjše število priletelo nad otok Hainan. Pri teh napadih so sodelovali tudi veliki bombniki. Približno 80 velebombnikov tipa »B 29« je prišlo iz Kitajske 17. januarja nad Formozo, medtem ko je 10 bombnikov tipa »B 24« napadlo Davao.

Kakor ugotavljajo v tukajšnjih vojaških krogih, je boj za filipinski glavni otok Luzon največjega pomena, ker bi v primeru, če bi Američani zavzeli ta otok, lahko uporabili širne ravnine za zgraditev letališč ter z enim udarcem uničili ravnotežje med japonskimi in sovražnikovimi letalskimi silami. Trenutno lahko ima sovražnik na letališčih na Leyti, Mindoru in Samariu skupno približno 800 letal. Če bi obvladali Američani ravnine na Luzonu ali posedovali luko Manilo, bi lahko premestili svojih 2.000 letal, ki jih imajo na različnih oporiščih na južnozapadnem Pacifiku, na Luzon, s čimer ne bi bili samo olajšani napadi na Formozo, marveč tudi proti Japonski sami.

Japonski protinapadi na Luzonu

Tokio, 18. jan. Japonske elitne čete so presele 17. januarja zvečer v protinapad proti sovražnikovim postojankam pri San Fabianu na otoku Luzonu. Napadalci so prodrli globoko v sovražne postojanke.

Red in mir v Manili

Tokio, 17. jan. Kakor javlja list »Mainichi« iz Manile, izkrcanje na otoku Luzonu ni bistveno vplivalo na življenje v glavnem filipinskem mestu. Invazijske operacije smatrajo za »dolgo pričakovane« in označujejo kot omembe vredno, da vladata povsod red in mir. Kljub sovražnikovim bombniškim napadom delajo vsa za vojno važna podjetja s polno paro.

Tokio, 17. jan. Poročila, ki so prispela v sredo iz glavnega filipinskega otoka v Tokio, javljajo, da je Američanom v noči med 12. in 13. januarja uspelo izkrcati na Lingajenskem področju močnejše oklopniške sile.

Japonsko letalstvo v borbi proti sovražnikovi oskrbi

Tokio, 18. jan. Južno od Luzona so japonska letala 16. januarja zjutraj močno napadla sovražnikove spremljave, ki so plule v zaščiti križark in rušilcev v vodovjih otoka Sv. Emilia. Letala so zadala sovražniku pomembno škodo, točne izgube pa še niso znane in potrjene.

Izgube angleške trgovinske mornarice

Ravnatelj oddelka za reševanje ladij angleške mornarice Polland je nedavno v nekem govoru v Londonu izjavil, da je Anglija v prvih štirih vojnih letih od septembra 1939. do septembra 1943. izgubila dve tretjini ladijske tonaže, ki jo je imela v začetku vojne. Polland je med drugim navedel, da je znašala tonaža angleške trgovinske mornarice ob izbruhu vojne 17.5 milijona brutoregistrskih ton, v štirih letih do konca 1943. pa je bilo od tega potopljenih 11.5 milijona brutoregistrskih ton, to sta torej dve tretjini. V istem času je Anglija sicer gradila nove ladje, da nadomesti izgubljeno tonažo, vendar so angleške ladjedelnice v teh štirih letih zgradile le za 4,75 milijona brutoregistrskih ton novih ladij. Gradnja novih trgovinskih ladij pa je iz raznih razlogov, kakor so pomanjkanje gradiva, ladjedelniških delavcev itd v zadnjih letih nazadovala in še danes ni nadomeščena niti polovica izgubljene tonaže.

Z razvojem in razširjanjem zapadnega bojišča v Evropi se je občutno povečala potreba po ladijski tonaži za oskrbo tega bojišča. Istočasno pa zahteva bojišče na Pacifiku zaradi ogromne oddaljenosti še mnogo več ladij. Kakor poroča londonski korespondent lista »Dagens Nyheter« je sedaj polovica vse zaveznške tonaže zaposlene v Pacifiku ali na poti tja. Za invazijsko akcijo na Filipinih potrebujejo nič manj kakor 800 ladij. To bolj ilustrira zaveznške težave kakor vsi računi. Zaposlitev ladijske tonaže v Pacifiku že ogroža oskrbo zapadnega evropskega bojišča. Predvsem zavezniki nimajo ladij, da bi zasedene dežele oskrbele z najpotrebnejšimi živili in potrošnimi predmeti.

Pomanjkanje ladijske tonaže bo verjetno prisililo zaveznike, da bodo morali spremeniti svoje strateške načrte. Seveda pa je taka sprememba mogoča le po dogovoru med zavezniki. Zato bo na bližnji konferenci zaveznikov vprašanje ladijske tonaže eno najvažnejših vprašanj.

Politični krogi v Angliji izražajo ostro kritiko glede ameriškega protežiranja pacifiškega bojišča na škodo angleških interesov v Evropi. Zato z veliko napetostjo zasledujejo pogajanja, ki jih ima angleški državni minister Law že nekaj tednov v Washingtonu v zvezi z vedno občutnejšim pomanjkanjem ladijske tonaže.

Veliko razočaranje so v tej vojni doživeli tudi Grki, ki so svojo veliko trgovinsko mornarico že v začetku vojne dali na razpolago Angležem. Za predvojno Grčijo je bila trgovinska mornarica življenjskega pomena, saj je s svojimi dohodki omogočila kritje znatnega dela pasivnosti grške trgovinske bilance. Grčija je imela pred vojno prav znatno tonažo trgovinskih ladij, in sicer v višini 1,78 milijona brutoregistrskih ton. Grške paroplovne družbe pa so bile tako nespametne in lahkomiselne, da so to veliko mornarico dale v službo Veliki Britaniji, kar je imelo za posledico, da je Grčija v teku sedanje vojne izgubila pet šestin svoje ladijske tonaže. Združenje grških ladjedelniških družb, ki ima začasno svoj sedež v New Yorku, je te dni objavilo, da je od prvotnega števila 550 grških tovornih potniških ladij ostalo le še 95, vse druge so potopljene. Preko 2000 grških mornarjev je v zavezniški službi izgubilo življenje. Najtežjo izgubo je doživela Grčija v pogledu potniških ladij, ki so jih Angleži uporabljali predvsem za prevoze čet. Pred vojno je imela Grčija 95 takih ladij, od katerih so ostale le še 4. Grška mornarica je postala žrtev angloameriških vojnih interesov. Anglija je sicer obljubila, da bo vse te izgube nadomestila, toda doslej so grške paroplovne družbe dobile nadomestek le za šest izgubljenih ladij, čeprav je bilo vsega izgubljenih 455 ladij.

Finska tragedija

Stockholm, 18. jan. Kakor javlja »Folkets Dagbladet«, je postala finska ladja »Vesta«, ki se je te dni potopila v viharju ob vzhodno-švedski obali pri čemur je izgubilo življenje 12 članov posadke, žrtev ukazov sovjetske nadzorne komisije. Ta je namreč najstrožje odredila, da mora biti parnik najkasneje 16. januarja zopet v finskem vodovju. Čeprav je bil parnik močno poškodovan, je moral kapitan nadaljevati vožnjo, da bi izvršil sovjetsko povelje.

Nove finske dobave Sovjetski zvezi

Stockholm, 18. jan. Kakor javlja radio Moskva, so poslali v okviru dogovora o premirju iz Finske v Sovjetsko zvezo 44 ladij in 1266 vagonov blaga. Kakor javlja poročilo nadalje, so prijele finske oblasti doslej 34 vojnih zločincev, finska javnost pa zahteva nadaljnje aretacije in kaznovanje vojnih zločincev.

Turčija dovolila zaveznikom prevoz skozi Dardanele

Berlin, 18. jan. Kakor objavlja turška poročevalska služba, je Turčija dovolila neomejen prevoz skozi Dardanele vsem zaveznškim trgovskim ladjam.

Naraščanje boljševizma v Angliji

Stockholm, 18. jan. Naraščanje komunizma v Angliji med sedanjo vojno pojasnjujejo poročila o razširitvi komunističnega glavnega glasila »Daily Workerja«, ki proslavlja te dni 15 letnico svojega obstoja. »Daily Worker« izhaja sedaj v nakladi dobrih 100.000 izvodov. Izdajatelji trdijo, da preprečuje zgolj pomanjkanje papirja nadaljnjo razširitev naklade. Pri jubilejni proslavi, ki se je vršila v obliki uradnega zborovanja, je bil navzoč tudi canterburyjski stolni prošt, ki je že več let znan zaradi odkritega občudovanja boljševizma. Mož uživa v Angliji dvomljivo slavo.

Ozadje umora lorda Moyna

V nizu velikih dogodkov, ki jih preživljamo od dne do dne, prehaja gotovo velik del naših čitateljev preko kratkih poročil o poteku razprave proti atentatorju lorda Moyna v Kairu in vendar je prav primer lorda Moyna posebno nazoren dokaz, kako brezvestni so židje v borbi proti ljudem, ki jih ovirajo pri izvajanju njihovih židovskih načrtov. Lord Moyne je bil, kakor je znano, umorjen po naročilu tajne židovske teroristične organizacije »Stern«.

In kaki vzroki so privedli vodstvo organizacije »Stern« do sklepa, da je naročila dvema svojima članoma umor tako odličnega angleškega državnika in visokega funkcijonarja na Bližnjem vzhodu, kakor je bil pokojni lord Moyne? Lord Moyne je bil šef angleške preskrbovalne centrale v Kairu, ki ima nalogo urejati gospodarsko življenje na velikem prostoru med Nilom in Evfratom. Svoje mesto je nastopil l. 1943. Takoj od početka je navezal dobre odnose s predstavniki arabskih držav in jih uveril, da je temelj za vsako državno zedinjenje Arabcev na prostoru med Nilom in Evfratom gospodarsko sodelovanje in skupna gospodarska politika. Ob koncu pretekle zime mu je uspelo sklicati vsearabski gospodarski kongres v Kairu, kjer so predstavniki arabskih držav sprejeli njegov gospodarski program. Po kongresu je izvedel decentralizacijo preskrbovalne centrale in organiziral izmenjavo blaga med arabskimi državami. S tem je v živo zadel židovske kapitaliste., ki so hoteli zase monopolizirati vso trgovino z arabskimi državami v škodo arabskih proizvodnikov, plačujoč jim sramotno nizke cene za prodane proizvode, in so jih potem za sto in še večodstotne dobičke prodajali angloameriški vojski na Bližnjem Vzhodu. Židje so ga hoteli zrušiti za vsako ceno. Spletkarili so proti njemu z vsemi sredstvi v Londonu in Washingtonu. Pridružili so se jim tudi palestinski židje, ker je Moyne ustavil vsa naročila pri židovski palestinski industriji, ki je proizvajala stoodstotno dražje kakor ostale industrije po svetu. V vrsto njegovih zakletih sovražnikov so vstopili tudi židovski veleposestniki egiptskih bombažnih plantaž, ker je odredil zmanjšanje površine z bombažem obdelanih polj in predpisal, da morajo sejati namestu bombaža žito, ki ga zadnja leta tako primanjkuje v Egiptu, da strada na stotisoče Egipčanov. Najbolj pa se je zameril vesoljnemu židovstvu, ko je odklonil načrt ameriškega žida Milka za umetno namakanje južne Palestine, kjer bi se potem lahko naselilo 4 milijone židov.

Ker ga niso mogli odstraniti s spletkami in pritožbami, so vplivni židovski voditelji posegli po terorju in najeli židovsko terористično organizacijo »Stern«, ki je poslala v Kairo svoja člana Kohna in Schwarza, da sta ustrelila lorda Moyna.

•

Morilca lorda Moyna obsojena na smrt

Stockholm, 18. jan. Angleška poročevalska služba javlja iz Kaira, da so tamkaj v četrtek dopoldne obsodili na smrt oba židovska morilca lorda Moyna.

Spominjajmo se brezdomcev, darujmo za Zimsko pomoč!

Kronika

* **Preosnovano italijansko ministrstvo.** Z Ducejevim dekretom je bilo osnovano namesto dejovnega komisariata dejovno ministrstvo v državnim komisariatom za cene, podrejenim ministrstvu. Novo ministrstvo bo prevzelo naloge, ki jih je doslej izvrševalo korporacijsko ministrstvo. Novi državni komisariat za cene bo prevzel naloge dosedanjega komisarja cen. Dosedanje ministrstvo za korporacije so vključili v ministrstvo za industrijsko poizvodnjo, dosedanje deželno ministrstvo pa so spremenili v ministrstvo za deželno gospodarsko proizvodnjo.

* **»Monarhija glavna ovira italijanske obnove.«** Rimski list »Voce Republicana«, organ republikanske stranke, zanteva takojšnjo odstranitev monarhije, ker predstavlja trenotno glavno oviro italijanske obnove. Po njegovem mnenju je naložil kompromis sedanje vlade z monarhijo vsej državni upravi in zakonodaji neznosne vezi, ki jih je vsekakor treba odstraniti.

* **Nemiri med dejavstvom na Siciliji.** V nekem rudniku na Siciliji je prišlo po vesti lista »Regime Fascista« do težkih nemirov med dejavstvom. Zavezniške čete so morale ojačiti policijo. V težkih spopadih je bilo ranjenih 20 policajev.

* **Kako dolgo bo trajala vojna?** V carigrajskem listu »Akšam« objavlja turški urednik in poslanec Sadak članek o verjetnem trajanju te vojne. V njem piše med ostalim, da je razlagati dejstvo, da se borijo Nemci do poslednjega moža, samo tako, da se to ne dogaja pod pritiskom »nacistov«, marveč ker je zavzel boj značaj prave ljudske vojne. Dejansko je tako računanje pravilno za narod, ki hoče živeti še po vojni.

* **Zima na Portugalskem.** Listi javljajo iz Lizbone o novem snegu in o novem mrazem valu. Iz mnogih krajev javljajo o smrtnih primerih. V posamezne kraje so vdrli volkovi ter so napravili med domačimi živalmi mnogo škode.

* **Rekvizicija žita za kitajsko vojsko.** Čungkinško kitajska vlada je odredila po vesti »United Pressa«, da morajo bogati zemljiški lastniki prisilno oddati svoje žito, da bi z njim prehranili armado. Kakšna poplačila veleposestniki ne bodo dobili. Oddajo te prisilne dajatve bodo izsilili z vso trdoto.

* **Rebra tobačnih listov** so zelo škodljiva, ker se pri kajenju prav iz njih razvija največ tera in lesnega plina, ki je zelo strupen. Ti dve sestavini sta najbolj škodljivi v tobačnem dimu. Zato opozarjajo nemški listi zlasti sadilce tobaka, naj prirejajo tobak ako, da bo popolnoma očiščen lesovja.

* **Tri žrtve planine.** Na planini Rax so na novega leta dan zmrznili: sestri Elfrida in Liselota Geue z Dunaja in 16 letni Ernst Pointer. Na poti proti planinskemu domu jih je zajel snežni vihar. Vsi trije so omagali, zaspali in se niso več zbudili. Po petih dneh jih je našla reševalna patrola.

Iz Ljubljane

u— **Nov grob.** V cvetu svoje mladosti je za vedno zapustil svojce g. Ivan Janežič. Za njim žalujejo starši, bratje in drugo sorodstvo. Na zadnji poti bodo ljubljenega pokojnika spremili v soboto ob pol 9. iz kapele sv. Janeza na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Hudo prizadetim staršem izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Življenjski praznik Mija Hafnerja.** 50 let je minilo preteklí ponedeljek, odkar se je Mihec prismejal v čemerno ljubljansko meglo. Po ljudski in nižji srednji šoli je obiskoval Mahrovo trgovsko šolo. Služboval je potem v banki in v zasebnih podjetjih. Široki krog znancev, ki ga je privabil njegov prikupljivi in šegavi značaj, ga ne ceni je po velikih gospodarskih sposobnostih, temveč tudi po njegovih idealnih stremljenjih na raznih poprščih javnega življenja. Marsikdo, ki je svoj čas potoval po naših vzhodnih krajih, je imel priliko spoznati Mija po njegovem nesebičnem kulturno-propagandnem delu. Ali ni zato prav, da mu ob 50letnici izrečemo tople čestitke in mu zaklicemo še na mnoga leta! M. K.

u— **Reki, pozor!** V nedeljo, dne 21. januarja 1945 dopoldan od 8.—12. ure pridite po nakazila za moko v našo pisarno, kjer hkrati tudi plačate. Prosimo Vas, da radi alarma pridete v zgodnjih jutranjih urah. — Nabavljalna in prodajna zadruga pekovskih mojstrov v Ljubljani.

u— **Naše ceste so že bolj prehodne,** hodniki pa po večini, vsaj v središču mesta, očiščeni snega. Belo odejo, ki nam jo je nebo v začetku meseca nasulo dobrega pol metra, sicer bolj počasi odvažajo v strugo Ljubljanice kakor prejšnja leta, kar pa je povsem razumljivo. Mestno cestno nadzorstvo namreč nima na razpolago toliko ljudi kakor jih je imelo včasih. V stiski je pritegnilo med svoje stalne dejavce še nekaj nameščencev električne cestne železnice in drugih delavoljnih ljudi. Ti so z nekaterih ulic v središču mesta sneg že pospravili in ga zvozili v Ljubljanico, druge prometne žile pa pridejo v bližnjih dneh na vrsto. Sonce tudi že pomaga, da bomo snega prej rešeni. Debela snežna plast se je povsod že precej sesedla, na prisojnih krajih pa topli sončni žarki v opoldanskih urah po hodnikih in cestah talijo zledenelo nežno skorjo.

Nakupovalnica Socialne pomoči kupuje stara oblačila, obutev, perilo, posteljnino itd. po dnevni ceni.

u— **Poglejte, gospodinje,** ali ste že kupile »Gospodinjski koledar« l. 1945«, ker ga je samo še nekaj izvodov na zalogi. Dobi se v trgovini Knjigarne Tiskovne zadruge, Šelenburgova 3.

u— **Za Socialno pomoč so darovali:** neimenovani iz Ljubljane 1000 lir za Hinjce in družina V. Gregorič iz Ljubljane namesto cvetja na grob pok. Tončeta Zorna. Vsem darovalcem iskrena zahvala.

u— **Namesto cvetja** na grob blagopokojne gospe Fani Adamič darujeta 300 lir Helena in Anton za društvo slepih.

Glavna poslovalnica Socialne pomoči za nakupovanje oblačil, obutve, perila, posteljnine itd. je v Gradišču št. 4, nasproti dramskega gledališča.

u— **Nesreče.** V ljubljanski bolnišnici so zadnje dni vedno pogostejši pacienti, ki se jim je primerila nesreča na poledeneli cesti ali hodniku, da so si pri padcu zlomili roko ali nogo. Med drugimi so bili sprejeti na kirurški oddelek 12letni sin delavca Jože Kos iz Ljubljane, ki si je pri padcu zlomil levico. Hujša nezgoda se je primerila 7letni hčerki profesorja Lučki Pilgramovi, ki je na poledici spodrsnila, da je padla in si zlomila desno nogo. 21letna dijakinja Vida Černigojeva iz Ljubljane si je pri padcu po nesreči poškodovala levo nogo. S strehe je padel in dobil notranje poškodbe 17letni krovec Ivan Janežič iz Ljubljane. Iz Črne vasi pa so pripeljali v bolnišnico 4letno hčerko posestnika Marijo Anzeljčevo, ki se je z vrelim mlekom poparila po rokah.

S Koroškega

Odlikovan je bil 21 letni Jakob Kuhar, kmečki sin iz Zabrišta pri Sv. Jakobu pri Dolu. Služi pri grenadirskem polku ter je prejel železni križec I. in II. stopnje.

Skrb za obrtni naraščaj. Celovški okrajni obrtni urad je pozval vse vajence in vajenke, ki jim do konca tega leta poteče učna doba, da opravijo pomočniške izpite. Ob tej priliki je opozoril mojstre in starše, da je priglaševanje k izpitom nujno potrebno, kajti samo, kdor ima izpit, lahko pozneje postane mojster. Pomočniški izpit pomeni uravnanje v poklic. Soglasje med vajenci, pomočniki in mojstri je danes posebnega pomena, posebno še, ker delovna fronta s svojimi izobraževalnimi uradi nudi vsakemu obrtniku priliko, da se kolikor mogoče razvije v svoji stroki.

Smrt znanega rejca. Pred kratkim je umrl na Dunaju po nesrečnem naključju 69 letni trgovec z živino in posestnik Franc Landschützer. Pokojnik je bil na Koroškem zelo znan, posebno za časa, ko je bil še lastnik gradu Haleka in je veljal za enega najboljših rejcev dirkalnih konj v bivši Avstriji.

Na fronti so padli naslednji koroški rojaki: štabni desetnik Franc Luznik, Franc Mahor, podčastnik Engelbert Mayer, desetnik Martin Grundtner, podčastnik Pavel Ascherle, mornariški strojnik Walter Schleier, desetnik Albert Steiner, Jurij Santer in Franc Tasotti. Skoraj vsi so imeli različna odlikovanja.

Pri premikanju vagonov je prišla pod kolesa na postaji v Vetrinju 41 letna uslužbenka Marija Steinbruggerjeva iz Celovca. Počila ji je lobanja in je sirota obležala na mestu mrtva.

Zaradi tatvine in poneverbe se je morala pred celovškim deželnim sodiščem zagovarjati 34 letna učiteljica Adelheid Staudach zu Freyenthurn. Čeprav ni bila v stiski, je svoji prijateljici, katero je večkrat obiskala, vzela svileno obleko, površnik, aktovko in različne znamke, neki svoji tovarišici pa zapestno uro in več metrov svile; iz zapuščine neke zdravnikove vdove, ki je umrla po letalskem napadu, je vzela dva krznena plašča, zlato uro, dragotine in dve bluzi, neki kmetici, pri kateri se je dalje časa zadrževala, pa blago za bluzo in oblačilno nakaznico. Nazadnje je kot pomožna učiteljica na neki šoli poneverila 590 mark, katere pa je pred prijavo vrnila. Obsojena je bila na 2 leti ječe.

Iz Trsta

Izpiti na tržaškem vseučilišču. Rektorat tržaške univerze objavlja, da bodo v februarju posebni izpiti za slušatelje fakultet trgovinske vede, državnopravne vede in prava. Pričetek filozofskih izpitov bo 2. februarja, ostalih izpitov pa 19. februarja.

Prosjava v obratu založbe »Adria Zeitung«. Ob prvi obletnici izhajanja tržaškega nemškega dnevnika »Adria-Zeitung« so se sestali uslužbenci obrata v prostorih nemške jadranske založbe. Navzočni so bili okrožni vodja Pfeiffer kot štabni vodja NSDAP, dr. Lapper kot vodja glavnega urada za tisk in propagando pri Vrhovnem komisarju na operacijskem področju Jadransko Primorje, tiskovni ataše Cerjak, nemški konzul Bausch, odsekovni vodja Berger in drugi odličniki. Obratovodja je podal v izčrpnih izvajanjih pregled dela ter uspehov omenjene založbe. Ob sklepu je poudarjal složno sodelovanje italijanskih, slovenskih in hrvatskih tovarišev.

Biserni delovni jubilej nestorja tržaških tipografov. Dne 14. januarja je praznoval v krogu svojih stanovskih tovarišev biserni delovni jubilej nestor tržaških tipografov Viktor Frisiero, ki je zaposlen v tiskarskem podjetju »Piccola«.

Smrtna kosa. Dne 14. in 15. januarja so umrli med drugim v Trstu: 63letna Marija Bovar, 73letna Ema Kljun-Gaberšček, 78letna Katarina Bartulič vdova Petrinič, 79letni Anton Venušič, enoletni Ivan Petričevič, 88letna Ivanka Kaluža, 69letni Artur Modricki, 70letna Marija Skok, 70letna Marija Dekleva vd. Venier, 76letni Aleksander Žaber.

Starčkov smrtni padec. 73letni kovač Angel Palotta je padel v obratu, kjer je bil zaposlen, ter obležal s smrtnimi poškodbami, ki je za njimi podlegel. V vseh 60 letih svojega dela ni bil Palotta nikdar bolan.

Sedem stotov soli zaplenjenih. Organi finančne straže v Trstu so zaplenili na neke mmotornem čolnu sedem stotov soli. V zvezi s tem je bil aretiran vodja motornega čolna »Valerija« Ivan Gregoris, ki se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Po odtočnem kanalu v izropano trgovino. Drzni vlomiski zlikovci so se po odtočnem kanalu v D'Annunzijevem drevoredu splazili v trgovino Michaela Valenteja v Orianijevi ulici ter odnesli 60 kg sladkorja, 6 kg riža, 4 litre olja, 300 zavojčkov kavnega nadomestka, 22 kg kostanjeve moke in še druge predmete. Skupna vrednost gre v težke tisočake. Tržaška policija razčiščuje veliko vlomno tatvino.

Naročite se na „DOBRO KNJIGO“!

Naročite se na »Dobro knjigo«, če še niste naročeni! V zbirki izide vsak mesec en roman, mesečna naročnina pa znaša:

a) za naročnike, ki so obenem naročniki »Jutra«, »Slovenskega Naroda« ali »Domovine«, 17.— lir za broširano in 35.— lir za vezano knjigo;

b) za ostale naročnike 20.— lir za broširano in 40.— lir za vezano knjigo.

Naročnike sprejema uprava »Jutra« v Ljubljani, Puccinijeva 5. Prijavite se lahko tudi inkasantom uprave »Jutra, izven Ljubljane pa po pošti.

Obvestila „Prevoda“

Prodaja mesa

Potrošniki prejmejo v soboto 20. t. m. 10 dkg govejega mesa proti odvzemu olrezkov »št. 4 in 10 Jan.« januarske živilske nakaznice Preskrbovalnih uradov v Ljubljani, Polju in Ježici.

Mesarji morajo biti v petek 19. t. m. točno ob 14. uri na Mestni klavnici zaradi dodelitve mesa.

Opozorilo

Potrošniki, kateri so dobivali meso pri mesarju Rojcu Alojziju na Zaloški cesti in so bili pozneje dodeljeni mesarju Polaku Hinku v Bohoričevi ulici, smejo dobivati meso samo pri mesarju Polaku. Potrošniki, kateri so dobivali meso pri podružnici mesarja Rojca na Jurčičevem trgu, pa ga dobivajo samo pri mesarju Paternostru Jožu na Pogačarjevem trgu.

Prehranjevalni zavod opozarja vse potrošnike in mesarje, da nihče ne sme samovoljno menjati mesarja. Le iz tehtnih razlogov (preselitev itd. ga sme potrošnik menjati s predhodnim odobrenjem »Prevoda«, kjer dobi posebno potrdilo za mesarja.

Beležnica

KOLEDAR

Petek, 19. januarja: Kanut.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Vrtiljak.
Kino Sloga: Modra lisica.
Kino Union: »Moja prijateljica Jožica«.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Zatemnitev od 17.40 do 7.15

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 19. JANUARJA

7.—7.10: Poročila v nemščini. 7.10—9.: Jutranji koncert. Vmes ob 7.30 do 7.40: Poročila v slovenščini. 9.—9.10: Poročila v nemščini. 12.—12.30: Napoved sporeda — nato opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini, poročilo o položaju in poročila v slovenščini 12.45—14.: Salonski orkester vodi A. Dermelj. 14.—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.: Radijski godalni orkester vodi D. M. Šijanec. 15.—17.: Prenos osrednjega nemškega sporeda — glasba. 17.—17.15: Poročilo v nem. in slov. 17.15—17.30: Glasbena medigra. 17.20 do 18.: Komorni zbor. 18.—18.30: Kmečki trio. 18.30—18.45: Iz našega leposlovja — Mitja Šarabon bere svojo pesnitev »Vihra v vrheh«. 18.45—19.30: Narodna glasba — izvajajo sopranistka Branka Stergar in Domači sekstet. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. 19.45—20.: Prenos branja članka ministra dr. Göbbelsa iz tednika »Das Reich«. 20.—20.15: Poročila v nemščini. 20.15—22.: Prenos osrednjega nemškega sporeda: »Nečak od tam in tam«, opereta od Edvarda Kurnwekeja. 22.—22.15: Poročila v nemščini in napoved sporeda. 22.15 do 23.: Malo kramljanja, malo plesanja — Plesni orkester vodi Dušan Prevoršek. — 23.—24.: Prenos osrednjega nemškega sporeda — Glasba pred polnočjo.

Obvestila Slovenskega Rdečega križa

Paketi: Vrstni red za sprejemanje paketov za čas od 22. do 26. januarja 1945 je sledeči: N, O in R v ponedeljek, P v torek, S v sredo, Š, T in U v četrtek, V Z in Ž v petek.

Uradne ure so vsak delavnik razen sobote od 8. do 11 ure dopoldne, v petek pa tudi popoldne od 3 do pol 5. ure.

Zahvala: Slovenskemu Rdečemu križu je darovala ga. Vera Puh, Streliška ulica 9, znesek 300 lir. Prisrčna hvala!

Bibliofilska izdaja Tavčarjevega »Cvetja v jeseni« je podarjena Slovenskemu Rdečemu križu in Škofijski dobrodelni pisarni. Z nakupom knjige boste podprli delo teh dveh ustanov. Cena izvodu je dvesto lir.

SPORT

Koroška – Ljubljanska pokrajina

Namizno-teniški dvoboj

Jutri ob 15. se prične v Frančiškanski dvorani namizno-teniški dvoboj med zastopstvoma Koroške in Ljubljanske pokrajine. Ta dvoboj je revanža za dvoboj med obema ekipama, ki je bil izveden v dneh od 18. do 19. novembra 1944 v Vrbi ob Vrbskem jezeru in na katerem je ljubljansko zastopstvo zmagalo s 16:6.

Ljubljansko zastopstvo je dobro pripravljeno. Medklubski odbor je določil res najboljše igralce ter sestavil moštvo po dejanski jakosti. Moško ekipo — dvoboj predvideva 8 iger — sestavljajo: 4 člani Hermesa: Bogataj, Božič, Medved in Blažič; 3 člani Korotana: Bradeško, Gabrovšek in Potočnik, in 1 član Mladike: Strojnik Roman. Ti bodo odigrali igre posameznikov. Igre v dvoje — na sporedu so 4 pari — bodo odigrali naslednji pari: Bradeško - Potočnik, Bogataj - Dular, Strojnik - Medved in Gabrovšek - Božič. Damsko ekipo sestavljajo 4 dame, ki bodo odigrale 4 damske posamične igre, 4 igre mešanih parov in 2 damsko double: Bedenova, Bedenkova, Brickjeva I in II, Kamenškova, Mlejnikova, Mučičeva in Pogačarjeva. Točen izbor dam še ni določen, ker bodo morale nekatere dame odigrati še kvalifikacijske tekme za vstop v moštvo. Sestava dam in mešanih parov bo določena jutri. Turnirsko vodstvo je priskrbelo za odigranje dvoboja najprikladnejše mesto: prekrasno frančiškansko dvorano, v kateri bodo mogli vsi pokazati vse svoje znanje. Postavljena bo le ena miza, tako da bo občinstvo lahko nemoteno prisostvovalo vsem igram. Dvoboj se bo pričel, kakor smo že omenili, v soboto ob 15. in bo trajal do 20., nadaljeval se bo v nedeljo ob 8. in trajal do 12. s prekinitvijo in nadaljevanjem od 14. do 19.

Koroški so javili, da bodo nastopili v najmočnejši postavi in bodo privedli s seboj tudi znatna ojačenja. Vsekakor bo njihova damska ekipa, iz katere pozna ljubljansko občinstvo Mesarjevo in prvakinjo Urbarjevo, zelo močna in bodo tekme dam kakor tudi mešanih parov izredno zanimive in izenačene. Dvoboj bo vsekakor največji namizno-teniški dogodek letošnje sezone. Dvorana je prikladno urejena za občinstvo, ki bo lahko nemoteno in z dobrim pregledom zasledovalo potek tekmovanja.

Kdo je boljši v smučanju po gorah?

Za smučanje in smučarska tekmovanja v visokih gorah so se začeli v evropskih alpskih deželah živahneje zanimati še v začetku tega stoletja. Skokom in teku na smučeh sta se pridružila tedaj še slalom in smuk kot posebni zvrsti smučarskega tekmovanja. Smuk so izvajali na visokogorskih smučiščih s precejšnjo višinsko razliko. Posebno navdušen pobornik alpskega smučanja je bil znani Avstrijec Matija Zlarsky, ki je zelo vneto zagovarjal takrat močno razširjeno tehniko vožnje z eno samo palico.

Tako je bil v tekmovanju za prvenstvo nemške smučarske zveze iz leta 1908. že na sporelu težak smuk, razen njega pa še manjši smuk in smuk za datume. Toda čisto po pravilih je bila ta smuška disciplina (smuk) izvedena šele leta 1931, ko so dobila tekmovanja v alpskih disciplinah današnjo obliko ter bila obenem sprejeta v spored mednarodne smučarske zveze (FIS). Po tem mednarodnem priznanju so tudi ostale narodne zveze za gojitev smučarstva sprejele obe alpski disciplini v svoje oficielne sporede.

Prvi čas so bili Norvežani nedosegljivi mojstri v slalomu, kajti s telemarkom, ki so ga sami uvedli in razširili, so z lahkoto obvladali vse potrebne like. V nadaljnjem razvoju pa sta v severnih pokrajinah začela prevladovati vztrajnostni tek in skok, tako da sta obe alpski disciplini spet zaostali. Ko pa so začeli Srednjeevropci dobivati popolno premoč v smuku in slalomu, so ju skušali spet znova uvajati severnjaki. Švedi in Norvežani se zmerom bolj zavzemajo za obe alpski tekmovalni panogi na smučeh, medtem ko manjka Fincem prikladnega ozemlja za njuno gojitev. Seveda se ne da oporekati, da imajo sinovi evropskih Alp veliko prednost pred temi, saj je v Alpah že teren primernejši, pa tudi številne vzpenjače in druge udobnosti niso brez pomena pri doseganju dobrih uspehov v teh dveh smučarskih disciplinah. Alpska smučišča, ki omogočajo gojitev smuka in slaloma tja do vročega poletja, sama po sebi podpirajo trditev, da je konkurenca med severno in srednjo Evropo na teh tleh za prvo že zaradi tega na slabih nogah.

Kultura

Beethoven

V viharnih zgodovinskih dneh, ko se odloča usoda Evrope in njene večtisočletne kulturne dediščine, se vsak, komur ni kultura le bolj ali manj nadležna obtežitev njegove »volje do življenja«, vedno bolj zaveda neizbrisnega dolga, ki ga imamo do mož, brez katerih bi bila Evropa res samo neobvezen geografski pojem. So imena, s katerimi je sleherno duhovno evropstvo neločljivo združeno in ki predstavljajo v na čistejši obliki smisel in duha te nadnarodne celinske zavesti, tega odločnega priznanja k neki skupnosti in tradiciji, brez katerih si komaj še lahko mislimo naše osebno in nič manj naše narodno življenje.

V neki Shawovi drami izgovarja človek, ki se poslavlja od življenja, imeni Michelangelo, Beethoven s pobožnostjo, ki jo zahtevajo tudi nesvete svetinje našega življenja. Od davne uprizoritve te drame mi je ostal bolj ko vse drugo v spominu poudarek teh dveh dragih imen; zdi se mi, da še ta hip čutim toploto igralčevega glasu, tako dobro je umetnik doumel, kaj so junaku, ki ga je igral, pomenila taka imena. Za njihovim zvokom je stalo doživetje nekih vrednot, brez katerih bi življenje, čeprav kratko in bedno, ne bilo to, kar je bilo v resnici; v njih je drhtel spomin na nekatere najplemenitejše užitke, ki so se nudili duhu in srcu na tej poti, hvaležnost za utrditev zavesti, ki sta ji tudi Michelangelo in Beethoven nepogrešljiva stebra.

Zares, v našem vsakdanjem življenju so trenutki, ko občutimo potrebo, da se zahvaljujemo za to, kar so nam dali veliki stvaritelji in da se z vsem svojim duhom priznavamo k njihovi dediščini. Tako ime, ki nas vedno znova obvezuje, je Ludwig van Beethoven. Brez njega, prav kakor brez njegovih nemških sorojakov Bacha in Mozarta, Liszta in Wagnerja, pa tudi brez Chopina in Čajkovskega, brez Rossinija in Verdija, Berlioza in Debussyja, brez Smetane in Dvořáka ni mogoče govoriti o evropstvu v glasbi. Vsak izmed teh je eno izmed oken, ki gledajo iz stolpa evropske preteklosti na široko plan prihodnosti, kjer lahko zgodovina še vse napiše in vse izbriše. Vsi so izražali svojega duha in dušo svojega naroda z jezikom, ki je edini izmed jezikov naše celine tako raznoter kakor enoten, tako skrivnosten kakor razumljiv. Na ponosnem stolpu evropske preteklosti je Beethoven kakor tista velika lina, skozi katero se oglaša zvon, ki vabi samo v svečanih trenutkih. Njegovih devet glavnih simfonij je kakor težki, resnobni in veličastni glas zvona, ki prebuja zavest narodov in tudi skozi viharje časa kliče v katedralo evropske duhovne tradicije. Beethoven sodi med tiste »večne sopotnike«, katerih prvo, literarno skupino je opisal Merežkovskij. Beethovnova glasba, najsi jo poslušamo v koncertni dvorani ali iz valov etra, se nam zdi vedno znova zvočno oznanjenje tistega najlepšega in največjega, kar je mogel ustvariti evropski človek v svoji vekoviti borbi s kaosom, v svojem oblikovanju Idej in duhovnega Reda.

Beethoven nam danes ni velik samo kot glasbeni stvaritelj — tu sodi v žlahtni rod umetniških titanov — marveč tudi kot človek. Odkar je prišlo na dan še vedno neizčrpano gradivo številnih ohranjenih beležnic, ki so gluhemu mojstru služile za njegov stik z ljudmi, nam je postala še vidnejša in še jasnejša drama Beethovnovega življenja, njegov boj z usodo in z ljudmi, njegov neskončni dialog s trpljenjem in z nerazumevanjem okolja. Gluhota, ki je zadela genialnega skladatelja v času, ko se je njegov umetniški razvoj strmo vzpenjal kvišku, ga je oropala mnogih življenjskih možnosti, zapletla le še bolj njegovo življenje in otežila že brez tega dovolj zamotane stike nevsakdanjega, svojevrstnega človeka z njegovim povprečnim okoljem. Zato pa je zapustila dokumente, kakor jih nimamo zlepa o nobenem umetniku njegovega pomena. 137 konverzacijskih zvezkov, ki jih je zbral najožji Beethovnov prijatelj Schindler in ki so dolgo ležali neizkoriščeni v berlinski Državni knjižnici, zastavlja ponekod hieroglifske naloge raziskovalcem, ki iščejo na teh straneh orumenelega papirja gradiva za novo, še nadrobnejše spoznavanje Beethovnove duševnosti in njegovih bojev s sivo vsakdanjostjo. Zadnjih dvajset let je iz teh zapletenih dokumentaričnih plast prineslo mnogo zanimivega, vendar delo še zdaleč ni končano. Beethovnovi življenjepisci lahko še vedno pričakujejo kaj novega, čeprav nič več presenetljivega. Tragični boj genija z vsakdanjostjo je dobil v teh zvezkih enega najpretresljivejših dokumentov, kar jih pozna zgodovina. Tudi ta material je potrdil, iz kakšne globoke življenjske skušenosti je privrela Beethovnu njegova življenjska maksima »Durch Leiden Freude«, na katere ponavljajočo se tému je zasnoval eden najbolj gorečih častilcev Beethovna Roman Rolland svojo znano biografsko študijo o velikem mojstru. Če je pisec »Jeana Christopha« največjega romana, ki ga je inspirirala ljubezen do Beethovna, pretirano poudarjal krivdo okolice na Beethovnovi življenjski drami in se premalo oziral na čudaštvo in neprilagodljivost mojstrovega značaja, je vendar ustvaril s svojo biografijo izpodbudno in tolažilno knjigo, ki ima v tej zvrsti le malo enakih.

Kajti tudi gradivo iz konverzacijskih zvezkov samo potrjuje, da je eden največjih evropskih skladateljev, mož, ki ga lahko vedno menujemo skupaj z Michelangelom, blagorodnim titanom čopiča in dleta, imel kot najzvestejši tovarišici revščino in bolest. Tudi na višku svojega razvoja, v času, ko je ustvarjal »Misso solemnis« in »Deveto simfonijo«, je uglasbitelj Schillerjeve »Himne radosti« napisal v svoj dnevnik v latinščini, ki jo je sicer le slabo poznal, značilni stavek »Miser et pauper sum«. Riesu je pisal okrog leta 1818: »Prišel sem skoraj na beraško palico.« L. 1823. ga je zapustila gospodinja in si je moral sam nakupovati na trgu in kuhati; včasi je imel čevlje tako raztrgane, da ni mogel ob grdem vremenu iz hiše.

Neizmerna otožnost je označevala Beethovnov obraz: bil je to odsvit trpljenja, ki mu je neugnano razjedalo dušo, medtem ko je ustvarjal dela, iz katerih nam še danes lije v dušo tolažba najčistejše radosti in najvzvišenejšega otožja. Tudi v tem pogledu spominja na Michelangela, iz čigar korespondence se oglašajo podobne tožbe o osamelosti in bedi, kakor iz Beethovnove. Med slikarjem »Stvarjenja sveta« v Sikstinski kapeli in skladateljem Devete simfonije obstoji ista vzporednost bede in bolesti, isto premagovanje življenjske usode s svetlo, čisto, nadosebno radostjo ustvarjanja. Beethovnova maksima »Durch Leiden Freude« je postala geslo vseh, ki so se brez iluzij zazrli v bistvo življenja in izmerili njegovo tragično globino.

Med bolestjo in radostjo obstoji večno dialektično nasprotje, prav kakor med sovraštvom in ljubeznijo, med zlom in dobrim, med grdim in lepim, med smrtjo in življenjem. Po starem Empedoklovem načelu je človek dolžan, da to nasprotje premaguje in se s stvarjalnim delom približuje božanski harmoniji. Vsa veličina evropske kulture je prav v tem premagovanju dialektičnih tez in antitez, v umetnosti življenjske sinteze, ki izključuje sleherno miselno in socialno enostranost, ter skuša nujno nastajajoča nasprotja življenjske dialektike podrediti najrodovitnejšemu vseh načel: harmoniji.

Beethoven je bil tak Evropec kat'eksohen. Vse: bedo svojega socialnega življenja, nesrečo svoje osebne usode (bolezni itd.) in ostale mučno bolestne disonance, ki ga spremljajo tja do konca življenja, je premagoval z očiščujočo radostjo stvarjalnega dela. Ne sovraštvo, ne maščevanje za trpljenje, bedo in ponižanje, za razne »izrinjene gone«, ki so mu skalili srečo: ljubezen do človeka in vera v možnost vesoljne harmonije sta osnovni načeli, ki prehajata kot svetel spodnji ton v vse njegovo delo, v vse bogastvo njegovih melodij, v ves sklad njegovih harmonij. Samo to daje Beethovnovemu delu nesmrtni pečat evropske kulturnosti. Tako tudi Beethoven dokazuje, da človek ni zgolj proizvod svojega okolja in njegovih gospodarskih in socialnih silnic, marveč da je prav: Evropec baš nasprotno: borec s tem okoljem in njegovimi razdiralnimi in uničevalnimi silami, velik duhovni konstrukter sedanjih in bodočih harmonij in heroični pomirjevalec dialektičnih nasprotij v duhu večno novih sintez. Vse Beethovnovo delo je taka sinteza: predelava narave in družbe v duhovne vrednote, dragocen produkt iz manjvredne snovi, kakor imenitno olje, narejeno iz zavrženega premoga. Zakaj evropska kultura je bila vedno velika samo tam, kjer se je dvignila nad svoje lastne stlo in kjer je doseglo nemogoče z mogočim.

Gospodarstvo

Nemške vojne finance leta 1945

Državni tajnik v nemškem finančnem ministrstvu Fritz Reinhardt je te dni na nekem predavanju v Berlinu razpravljal o vojnih financah s posebnim ozirom na vprašanja, ki pogosto prihajajo iz vrst narode: »Kje jemlje Nemčija potreben denar za vojno«, »Ali so finance Nemčije v redu ali bodo ostale v redu« in »Ali je inflacija v nacionalno socialistični državi dejansko izključena«.

Reinhardt je najprej ugotovil, da je Nemčija v prvih petih vojnih letih približno 50% vseh izdatkov krila z rednimi dohodki, pri čemer je treba upoštevati, da je v svetovni vojni 1914—1918 krila z rednimi dohodki le 13% vseh izdatkov. Davčni dohodki so v letu 1944 dosegli isto višino kakor prejšnje leto. Posebno je Reinhardt poudaril, da je red v nemških financah zasiguran tudi za bodočnost in da bo v nadaljevanju sedanje vojne povečanje izdatkov dopuščeno le, kolikor bo tako povečanje s stališča vojskovanja neobhodno potrebno. Nemške državne finance so tako urejene, da se bo po končani vojni brez težkoč lahko pričelo s financiranjem velike obnove in socialne reforme in da bo v gospodarsko potrebnem obsegu možno tudi dejansko odplačevanje dolgov.

S posebnim poudarkom je Reinhardt dejal, da je v narodno-socialistični Nemčiji inflacija docela izključena. Nezlomljivost hranilnih in bančnih vlog je in bo ostala v vsakem primeru zajamčena. Zato se lahko vsakomur z mirno vestjo svetuje, naj vloži oni del dohodkov, ki ga trenutno ne porabi, v hranilnico ali v banko, kjer bo ta vloga prinašala obresti in mu bo pozneje omogočila potrebne nakupe. Povečanje denarnega obtoka je nekaj povsem naravnega in izvira dosledno iz naraščanja prebivalstva in gospodarskega udejstvovanja, iz povečanja narodnega dohodka, iz večje potrebe po gotovini v blagajnah vojske, iz večje potrebe v zvezi z evakuacijami itd. Davčni dohodki iz uslužbenskega davka kažejo, da se je skupna vsota plač in mezd v nemškem gospodarstvu lani povečala za okrog 10 milijard mark v primeri s prejšnjim letom. Za to vsoto se je samo v sektorju mezd povečala potreba po denarju.

Najvažnejša naloga po končani vojni bo financiranje gradnje novih stanovanj, nadalje financiranje ukrepov za izravnavo izdatkov pri večjih družinah in ukrepov za starostno oskrbo. V nekaj letih po končani vojni bo Nemčija zgradila zadostno število zdravih stanovanj, ki bodo na razpolago po zmerno najemninah. Nemčija bo pospeševala tudi gradnjo lastnih domov.

V obliki davkov, raznih podpor za otroke in podpor za šolanje obstoja že sedaj neka izravnava glede izdatkov večjih družin. Po končani vojni bo ta izravnava nadalje izgrajena do popolnosti. Rodbina s številnimi otroki potem ne bo na slabšem kakor zakonski par brez otrok. Nemčija že sedaj troši na leto nad eno milijardo mark za podpore družin s številnimi otroki in za šola je. Prv korak, ki bo storjen po vojni, bo ukinjenje šolnin in drugih prispevkov za šolanje, kakor tudi financiranje izdatkov za šolske potrebščine, kar bo veljalo za vse šole in vse otroke, kakor tudi za obisk strokovnih in visokih šol. Vsak otrok bo imel priliko, da se razvije po svojih čuševnih sposobnostih neodvisno od dohodkov in premoženja staršev. Starostna oskrba pa bo tako urejena, da bo vsakomur, ki je v narodni skupnosti pošteno izvršil svoje naloge, zajamčen večer življenja brez materialnih skrbi ali brezskrbno življenje v primeru invalidnosti.

Reinhardt je zaključil, da bo Nemčija po končani vojni z nacionalno socialistično tvorno silo zgradila močno politično, gospodarsko in finančno zdravo Veliko Nemčijo, ki bo prva socialna država na svetu.

Zapora in prijava kovin

Pokrajinski gospodarski svet razglaša: Vsi trgovinski, obrtni in industrijski obrati so dolžni prijavljati kovine in kovinske izdelke do 5. dne vsakega meseca po stanju ob koncu prejšnjega meseca. Pokrajinski gospodarski svet je ugotovil, da se prijave vlagajo netočno, neredno in malomarno ter se radi tega vsi prizadeti opozarjajo, da se strogo ravnajo v bodoče po spodaj ponovno objavljeni naredbi Pokrajinske uprave z dne 20. junija 1944. Ta naredba določa:

»Kovine vseh vrst (neprelite, surove, polobdelane in odpadki) in kovinski izdelki, izvzemši stare kovine, za katere velja naredba z dne 9. 8. 1941. št. 81., se stavljajo pod zaporo na razpolago šefu pokrajinske uprave. Kolikor imetniki kovin niso zavezani prijavi zalog že po čl. 6. naredbe vrhovnega komisarja o ureditvi gradbene delavnosti z dne 9. 5. 1944, so dolžni prijaviti kovine in kovinske izdelke vsi, ki kovine uporabljajo v trgovini obrti in industriji, do 5. dne vsakega meseca po stanju ob koncu prejšnjega meseca. Letni imetniki kovin morajo voditi tudi knjigo o prejemu in oddaji blaga, v katero so dolžni vpisati vse spremembe v zalogi in jo staviti vsak čas na vpogled kontrolnim organom.

Kovine, ki so zavezane prijavi se smejo prodati, odtujiti ali prepustiti drugam samo s kovinsko nakaznico, ki jo izda Pokrajinski gospodarski svet po razdelilnem načrtu, ki ga odobri šef pokrajinske uprave, oddelek VIII.

Opustitev ali zakasnitev prijave zalog, oddaja blaga brez kovinske nakaznice, opustitev ali napačno vpisovanje blagovnega prometa v knjigi o prejemu in oddaji blaga, se kaznuje, kolikor ni kaznivo že po naredbi vrhovnega komisarja z dne 6. 1. 1944, z globo do 50.000 lir ali z zaporom do 30 dni ali z obema kaznima. Razen tega se sme izreči odvzem obrtne pravice dočasno ali za trajno in zaplemba blaga. Za kaznovanja so pristojna občna upravna oblastva prve stopnje.

Gospodarske vesti

= **Novi nemški vlečavagoni.** Nemške državne železnice so pričele graditi tri nove tipe vagonov, ki bodo menda največji vagoni v evropskem železniškem prometu. Te dni so prišli v promet prvi vagoni tipa »Bromberg«. Tu gre za tovorne vagone s štirimi osmi s tovorno težo 51.000 in z nosilnostjo 50.000 kg. S posebnim dovoljenjem železnice se bodo ti vagoni lahko naložili do 55.000 kg.

= **Popolni zastoj švedskega izvoza lesa.** Švedski listi poročajo, da je bil šele izvoz lesa v lanskem letu in januarju v zadnjih 90 letih. Švedske tvornice za lesno industrijo so morale lani delati na zaloge, če so hotele ohranovati vsaj v minimalnem obsegu. Tvornice celuloze so imele ob koncu leta na zalogi 650.000 ton neprodane celuloze.

= **Madžarski bankovci s sovjetsko zvezdo.** V zasedenem delu Madžarske so sovjetski komisarji zaplenili vse blagajne in banke in so začeli izdajati nov denar. V promet so spravili bankovce ki se glasijo na penge in so skoro enaki kakor sedaj ji bankovci, le da imajo sovjetsko zvezdo namesto krone Sv. Štefana.

Petrolej iz premoga, sladkor iz lesa

Nedavno je prof. Friedrich Bergius slavil 60-letnico svojega rojstva.

Če si hočemo v vsem njegovem pomenu predočiti delo tega genialnega kemika, moramo pred vsem vedeti, da bi se proizvodnja tekočega goriva v Nemčiji po naravni poti, brez odkritja novih nahajališč bistveno skoraj ne dala več povečati in bi se ta država tudi ne mogla z uspehom ustavljati nevarnosti blokade če bi se ji po geniju velikih kemikov ne bile odprle nove možnosti za oskrbo z gorivom. Odločno mesto med temi kemiki pa zavzema mož, ki je te dni izpolnil svoje 60. leto. Če se danes ogromna nemška nahajališča premoga v znatni meri lahko spreminjajo tako rekoč v nahajališča tekočega zlata, tedaj je imel prof. dr. Bergius odločen delež pri tej moderni tehnični metamorfozi.

Prof. Bergius je bil že po svojem rojstvu določen za svoje uspehe v področju kemične znanosti. Bil je sin lastnika neke kemične tovarne v Goldschmidenu in tudi med njegovimi predniki nahajamo vrsto odličnih kemikov. Študij te vede je bil v njegovi rodbini torej nekakšna tradicija, ki se ji ni mogel izogniti. Ta študij ga je vodil v Vratislavo, Lipsko, Berlin in Karlsruhe ter ga je napravil za znanstvenega sodelavca uglednih nemških kemikov, med njimi prof. Ernsta Leta. Leta 1909. se je habilitiral na hannoverskem vseučilišču. V njegovem tamkajšnjem zasebnem laboratoriju mu je uspelo po trletnem proučevanju kemične strukture premoga odkriti reakcijo za utekočinjenje »črnega diamanta«. L. 1913. je dal svoje prve postopke patentirati. Med prvo svetovno vojno so v Nemčiji njegovo delo na tem področju zasledovali seveda z največjim zanimanjem, tod bilo je tedaj še premalo dokončano, da bi moglo imeti praktičen pomen. Še celo desetletje je moralo preiti, preden je spomladi 1927 tvrdka I. G. Farben, ki je bila prevzela njegov postopek spravila v obrat ogromne tehnične naprave Leune za izdelovanje tekočih goriv z premoga. Ponovno upoštevanje pa je dosegel ta postopek s strani države šele tedaj, ko je narodni socializem prevzel oblast.

Še na nekem drugem področju ima prof. Bergius izredne zasluge za razširitev oskrbovalne proizvodnje svoje domovine. V letu 1928. je nastopil na zasedanju Društva nemških kemikov s senzacionalnim poročilom o svojih uspehih za kemično izkoriščanje lesa. Že pred prvo svetovno vojno so drugi nemški kemiki izvršili laboratorijske poskuse te vrste. Bergius pa je njihove rezultate tako zgradil, da je postal les že l. 1916 sirovina za izdelovanje krme. Z nadaljnjim 14-letnim delom mu je potem uspelo, da je izdelal pretočni in ekonomičen postopek, ki spremenja sicer neprebavne celulozne snovi v lesu v prebavljive ogljikove vodike. Tako zvani lesni sladkor iz manjvrednega, odpadnega lesa je mogoče danes po dveh tretjinah njegove teže spremeniti v krmilo, ki je po svoji redilni vrednosti enakovredno žitni krmi. Ostanek, tako zvani lignin, predelujejo v visokovredno domače kurivo, poleg tega pa pridobivajo še znatne količine octove kisline tako da se po teh novih postopkih les izkorišča skoraj stoodstotno. Pa ne samo krmila, kurivo in octovo kislino temveč tudi grozdni sladkor in kvas, ki prihajata v poštev za človeško prehrano, izdelujejo danes po Bergiusovih postopkih iz odpadnih snovi.

Heidelberško vseučilišče je priznalo Bergiusove zasluge s tem, da ga je imenovalo za častnega doktorja in častnega senatorja. Isto je storila tudi tehnična visoka šola v Hannovru, a še letos je prejel učenjak križec za vojne zasluge prvega razreda in so ga imenoval za senatorja Nemške akademije. Nemalo priznanj so mu podelile seveda tudi inostrane znanstvene ustanove. Tako spada prof. dr. Bergius med redke odkritelje, ki so bili že za svojega življenja deležni najvišjih časti in priznanj.

50.000 krat težja od vode

Najtežja snov na zemlji, kar jih poznamo, je kovina osmij, ki je dobrih 22 krat težja od vode. Astrofizikiji pa so odkrili nekatere beložareče zvezde, ki sestoje iz nam neznane snovi. Ta snov je kakšnih 50 000-krat težja od vode, to se pravi: kubni centimeter tehta nič manj nego 50 kg!

Varčujte z elektriko!

MALI OGLASI

Male date službe plača za vsako besedo L 0.50, najmanjši znesek za te oglase je L 10.— Za tenderje in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 2.—, za vse druge oglase L 1.— za besedo, vendar pa plačajo posredovalci L 1.50 za besedo. Najmanjši iznos za te oglase je L 15.—

Za vsak oglas je treba plačan dri. in prov. taksa L 0.60, za dajanje naslova ali šifre pa L 2.—

Službe išče

BRIV. POMOČNIK sprejme takoj delo za tri tedne. Oskrba zaželjena. — Takojšnje ponudbe z navedbo plačilnih pogojev na ogl. odd. Jutra pod »Prvovrstna moč«. 1537-1

Službo dobi

DEKLE zanesljivo, starejšo, zdravo od 35—50 let staro, vajeno vsega gospodinjskega dela, ki ima voljo pomagati tudi v buffetu, takoj sprejmemo. — Plača in stanovanje po dogovoru. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1514-1a

FRIZERKO za takoj iče za stalno večji salon. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Frizerka«. 1517 1a

KUHARICO prvovrstno, ki se razume tudi na gospodinjska dela, takoj sprejmemo. — Prav tako sprejmemo pridno in pošteno sobarico. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1550-1a

Prodam

NOV KAUČ z orehove korenine — prodam. Vrhovec, tapetnik, Dunajska 17. 1417-6

3,20 m BLAGA za moško obleko, najfinejšega predvojnega blaga, zamenjam ali prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1526-6

GLOBOK VOZIČEK predvojni material, zelo dobro ohranjen, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1505-6

GOJZERJE št. 38, nove, moške pol. gojzerje št. 40 damske emiš, nove št. 39 galoše 40 prodam. Kolezijska ul. 23. 1507-6

HLAČKE damske triko — primabombaž, prodam. Ogled od 1. do 1/3 3 ure popoldne. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1533-6

KONJIČKA gugalnega, in tekač linolej prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1499-6

MOŠKO SUKNJO lepo, črno prodam ali zamenjam za istotako dobro ohranjeno moško ali damsko kolo. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1502-6

KOLO staro, nekaj malega v popravilu, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1516-6

PISALNI STROJ Hammond cirilica prodam za 3500 lir. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1501-6

PREGRINJALO za divan, silično preprogi prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1510-6

PSA volčjaka, 11 mesecev starega, dobrega čuvaja — prodam. Naslov v oglas. odd. Jutra. 1528-6

PREPROGO za obilno lepo, predvojno blago prodam — Rimska c. 9/II, vrata 16. 1523-6

PRODAM ali zamenjam za protivrednost: 1 zimski plašč, 1 dežni plašč, 1 telovadne copate od 6—10 let, nega fanta in par moških gojzerjev zamenjam za damske. Naslov v oglas. odd. Jutra. 1513-6

2 PEČI 1 lon eno in 1 peč na žaganje, prodam ali zamenjam za protivrednost. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1515-6

SNEŽKE za 5—8-letnega otroka, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1506-6

STAR GARNITURO 1 kanape, 2 fotelja 2 stola in mizo ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1500-6

ŠIVALNI STROJ popolnoma nov, Singer, pogreziliv ter kromirano harmoniko, predvojno v najboljšem stanju, 120 basov, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1504-6

ŠKORNJE št. 43 prodam ali zamenjam za protivrednost. Mencingerjeva 9. 1509-6

2 VIOLINI zelo dobri, poceni prodam. Ogled od 12 do 18 ure. Rimska c. 13, levo. 1511-6

SNEŽKE otroške, bele in nogavice z ovijačami, bele, za otroka 4—6 let starega, prodam. Naslov v oglas. odd. Jutra. 1535-6

DRSALKE damske, z novimi čevlji »Seksne« 39—40 ugodno prodam. Na ogled iz prijaznosti v trgovini »Alpina«, Dunajska c. 12. 1539-6

LAROSTIDIN zamenjam ali prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 1545-6

PISALNI STROJ prenosljiv, »Kovčegon smith-Premier Junior« — malo rabljen — prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1543-6

RADIOAPARAT znamke Columbia 5-cevni, prvovrsten — zelo ugodno prodam. Ogled v petek v Knezovi 22/II — desno. 1546-6

TORBICO usnjeno potovalno, damsko, drap krasne izdelave, popolnoma novo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1560-6

ŽENSKE JOPICE (vetrovce) in volnen pulover (brezrokavnik), prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1559-6

ROKAVICE (palčnike) in ženske nogavice, zimske nekaj parov, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1558-6

HLAČKE zimske, tople ženske, nove, lepe kvalitete, več parov in otroške nogavičke s hlačkami od 1—7 leta, nove prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1557-6

KAVČ nov, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. Ogled od 12. do 14. ure. 1551-6

ŠKORNJE št. 41 moške, skoraj nove — ugodno prodam ali zamenjam. Černetova 9/I. 1547-6

DAMASTNI PRT in 6 prtičkov, 2 pletena prtička, 1 blazino in prtiček planinski vzorec — prodam. Muzejska 7/V — vrata 151. 1549-6

PODGANE miši in mrčes zanesljivo uniči zavod za pokončavanje mrčesa in golazni — Zor. Adolf, Tavčarjeva 4/III. levo. 1566-6

BRZBOKAVNIK volnen in moški Maco raglan prodam. Ogled iz prijaznosti v trgovini Predmarket, ul. 8. 1567-6

2 MUFA lisasta, zamenjam za protivrednost. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1538-8

Kupim

KNJIGE Modne revue in Hrama kakor tudi ostale slovenske antikvarne knjige kupuje Akademska založba, Dunajska 7. 1158-7

KNJIGE dobro ohranjene slovenske — in samo novejše nemške kupuje knjigarna Zužek, prehod nebotičnika. J 436 M 7

1000 kg KORENJA ali pese kupim. V zamenjavo dam lahko sladkorne, obutev ali kaj drugega. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Korenje«. 1483-7

GOJZERJE nove ali malo rabljene, št. 38 in 41, volneno moško perilo nogavice in pulover kupim. Oglasiti se v trgovini pohištva »Sivec«, Miklošičeva cesta. Od 3 do 5. ure. 950-7

LJUBLJ. ZVON vsi poslmezne letnike in mesečnike kupim — Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Ljub. Zvon«. 952-7

SLOV. KNJIGE dobre kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Bibliofil«. 951-7

ZNAMKE kompletne zbirko ali posamezne partije kupim. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Znamke«. 953-7

GOJZERJE št. 41 kupim ali dam protivrednost. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1525-7

MESOREZNICO kupim ali zamenjam za blago. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mesoreznica«. 1527-7

NAFISNE PLOŠČE rabljene lesene, plošče, vinjete in steklene kupujem ali vzamem v kompletjo. Štrukelj, Ljubljana, Vošnjakova 10 — Tel. 36-91. 1530-7

FLANELO predvojno, kupim ali zamenjam za čevlje. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1534-7

KURIVO kupim ali zamenjam za čevlje. Naslov v oglas. odd. Jutra. 1535-7

DAMSKO KOLO malo rabljeno, z dobrimi gumami, takoj kupim. — Ponudbe v trgovino »Alpina«, Dunajska c. 12. 1540-7

SMUČ. PALICE z krpljicami nove in stare — kupuje tvrdka »Alpina«, Dunajska c. 12. 1541-7

TEHTNICO decimalno od 100 kg naprej kupim. Kasmovič, Mestni trg 17. 1568-7

Prehm: ŽIV. ŽIVALI kupim. Plačam dobro. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Življenje ž.«. 1571-7

IŠČEM TAKOJ dva kotla za žganjekuho — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »ŽGANJEKUHA«. J-232-1

V najem

SHRAMBO zl. manjše skladišče — vhod iz stopnišča, iščem v sredšču al. južnem delu mesta. Vhod iz dvorišča ali stopnišča. — Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Prvovrstnost«. 1489-17

Stanovanja išče

SOBO in kuhinjo, iščem odn. zamenjam za enako ali dvosobno stanovanje — Za protiuslugo nudim kurivo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kurivo Stan«. 1570 21a

Sobe išče

SOBO v sredini mesta ali na Poljanski cesti iščem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Februar«. 1481 23a

SOBO lepo opremljeno — po možnosti z souporabo kopalnice, s separatnim vhodom samo v strogem centru išče gospodična skoraj vsa dan od otna. Plača po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Naturalije in gotovina«. 1572 23a

Razno

TOČAČNO KARTO na ime Černe Anton, Vodnikova 143 sem izgubila. Prosim najditelja, da jo odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 1508 37

KLJUČE sem našel na Čevljarskem mostu. Dobiti se v ogl. odd. Jutra. 1512 37

JARČKA rjava, se je zatekla v sredo v Jesenkovi cesti, Malgajevi ul. Najditelj naj isto odda proti nagradi v Jesenkovi ulici št. 10, pritličje, desno. 1556 37

ROKAVICO sivo desno, sem izgubila dne 15. t. m. zvečer — Prosim poštenega najditelja, da jo odda proti nagradi pri »Kavčnapipe«, palača Bata, III. nad. 1561 37

PROSIM dotičnega gospoda in gospo, ki sta pobrala v torek zvečer v Gradišču pred Vidmarjevo hišo Skunks ovratnik, da ni v zlobnosti domobranskega častnika, da mirnim potom vrneta proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 1576 37

ČRN MAČEK se je izgubil v rejonu Kolizeja. Kličati na ime »Zuli«. Oddati ozir. sporočiti, če se ne dobi uje ti. Gospovetska 13, obr. 97, proti nagradi 200 lir. 1581 37

Delnice TPD

tudi večje pakete — kupim. — Ponudbe na oglasni oddelek Jutra« pod »TRBOVELJSKA«. J-284-I

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku »Jutra«

Angleščina, Bosanko, Bližina Ljubljane, Bodočnost, Bolnik, Bibliofil, Brez prekupčevalca, Bližina, Resljeve ceste, Čista, Dobra gospodinja, Drugoceno darilo, Dobra zamenjava, Dolenec, Dobro plačamo, Dober in zvest moški, Dobra stanovanja, Frotirke, Februar, Fotostelje, Iztepač, Gorenjska, Grosupelje, Gojzerji, Kočara, Kopalni kad, Kuharica, Varčna in poštena, Koliko stane, Kočara, Lep dom, Ljubiteljica otrok, Lepo ohranjena, Mirno dekle, Mirna, Mastno, Mlad kurjač, Močan in zdrav, Mirno, Marljiva in poštena, Najugodnejšemu ponudniku, Nujno januar, Nujno aktovka, Nevsakdanja, Novo, Ohranjeno, Otorana, Orto, Ped, Prodna, Trgovino, Portežnica, Plačnik, Pošten in snažna kuhinja, Plačam dobro, Premog, Preša, Proti uslugam, Privatnik, Prehrana, Poštena gospodinja, Privat, Plinski rešo, Poiščem, Plačilo v protivrednosti, Pomagajmo si, Redek primerek, 55, Stari novci, Skromna, Smučke, Sposoben gospodar, Snažno, Svoj, posteljna, Situiran, Skupna pomoč, Spalnica, Sončno, Sv. pismo, Snežke, Stroj, Srečno, naključje, Sreča, Štiri, Št. 54, Švicarska, Škorenjčki, Tajnost zajamčena, Takoj kolo, Takojšnji, nastop, službe, Tud, za, protivrednost, Takojnja, vselitev, Takoj nagrada, Takoj soba, Takoj, Vsa dan, Večen čas, Velko, Vesten in pošten, Vozliček, Zabela, Zvočna, raznih d. l, Zanesljiva, Za takoj, Zaviška stroka, Želim miren dom, Žensko kolo, Železničar, Življenje, Živila, 1 oseba, 716, 21-letna.

KINO MATICA Tel. 22-41

Zabavna veseloigra s petjem in plesom

VRTILJAK

s priljubljeno Mariko Röck in Paulom Henckelsom

Predstave ob 16. in 18. uri

KINO SLOGA Tel. 27-30

Zarah Leander in Willy Birgel v velefilmu

MODRA LISICA

Sodeluje: Paul Hörbiger, Jane Tilden

Predstave ob 16. in 18. uri

KINO UNION Telefon 22-21

Danes zadnjikrat

Izvirna ljubezenska romanca

MOJA PRIJATELJICA JOŽICA

H. Krahl, P. Hubschmid, F. Benkhoff

Predstave ob 16. in 18. uri

✠

V neizmerni žalosti sporočamo, da nas je v cvetu mladosti za vedno zapustil naš srčnoljubljeni sinko

Ivan Janežič

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto 20. t. m. ob 1/2 9. uri z žal. — kapele sv. Janeza — k Sv. Križu.

Ljubljana, 18. januarja 1945.

Žalujoči: oče IVAN, krovski mojster; mati EMILIJA, bratci: SREČKO, PETERČEK, ANDREJČEK; stara mama in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše zlate mame, gospe

Viktorije Krainer

vdove po železniškem uradniku

se za vse dokaze globokega sočustvovanja kakor tudi za spremstvo na njeni poslednji poti vsem najiskreneje zahvaljujemo.

Sv. maša zadušnica bo v torek 23. januarja 1945 ob 7. uri v Ljubljani v farni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, 18. januarja 1945.

Žalujoče rodbine: KRAINER, FLORJANČIČ, ŠUSTERŠIČ.

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob hitri izgubi našega nepozabnega moža, očeta, brata in zeta, gospoda

WATZAK EMERIKA

ter ga spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku, izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo.

Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo 24. t. m. ob 7. uri v svetišču sv. Terezike v Mladinskem domu na Kodeljevem.

Ljubljana, 18. januarja 1945.

ŽALUJOČI OSTALI

G. Fürtmüller: 31

Kipec princese Amare

»Ta se bo premislila govoriti s tujim človekom o Amari,« je Helbing odvrnil in zapustil sobo.

•

Tisti dan se je Marlena pozneje kot po navadi vrnila domov.

Hana Erhartova, ki je sedela sklonjena nad knjigo, je šele vzdignila oči, ko ji je stala gospa Rothejeva že za hrbtom.

»Ne zamerite,« je rekla z malomarnim glasom, ki ga je bila dobila zadnji čas. »Nisem slišala avtomobila, ko je prišel.«

Marlena je jela urejati zavitke, ki jih je bil šofer prinesel v sobo.

»Recite kuharici, naj mi pripravi skodelico čaja in nekaj keksov. Danes sem imela toliko opravkov, da spotoma nisem utegnila nič pojesti.«

Hana je brez velike nagice odšla.

»Odpotovala bom prej ko mogoče,« je pomislila Marlena. »Tega življenja kratko in malo ne prenesem več. — Zakaj je bila Hana spet tako zanikarna in ni napravila luči?« Prižgala je nekaj svetilk in vrgla oči v sosednji prostor. Seveda — tudi ta je bil teman. Pozvonila je, in ko se soletična vkljub dolgemu zvonjenju ni pokazala, je Marlena krenila naprej, v tretjo sobo. »Moj Bog!« je zakričala in odskočila, širjene oči so stremele v nekaj bekastega, ki je iz kota sobe dozdevno prihajalo proti nji. Obstala je kakor ohromela. Malo oma. »Moj Bog — — —« Nič ene nenavrano, ase ni mogla več ganiti. Samo prsti, ki jih je imela na stikalu, so meh nično obrnili gumb. V naslednjem trenutku je preplavila prostor žarka svetloba. Sveti sij, ki jo je bil prestrašil v temni sobi, je bil mežnil zastor, ki ga je rahli prepih — okno je bilo odprto — pregibal sem ter tja.

Trd smrh ji je planil čez ustnice, ko je videla nedolžno razlago svojega strahu.

»Aha — — samo zastor je bil — — A tega ni kriv nihče drug kakor Hana. Prepovedala sem ji odpirati okno.« S tresočimi rokami ga je zaloputnila, tako silovito, da se je šipa ubila.

»Se je kaj zgodilo, milostiva?« je zaklicala kuharica, ki je ob vstopu v sobo slišala žvenket ubitega stekla. Postavila je pladenj na mizo in prihitela k Marleni.

Gospa Rothejeva je bila bleda kakor mrtvič.

»Ne, prav nič se ni zgodilo,« je odgovorila, sileč se, da bi ji bil glas ravnodušen. »Nerodna sem bila bila pa sem ubila šipo. Prosim, recite hišniku, naj pride jutri zjutraj in popravi škodo. Saj je tak vsezgalec — kaj ne da, Roza?«

•

Raziskovalec Norbert Günther je dokončaval pismo, ki ga je bil napisal svojemu tovarišu, doktorju Robertu Hofmannu. Prečital ga je še enkrat in ga nato z zadovoljnim obrazom vtaknil v ovitek.

»Upam, da moja to pisanje moji diplomatski zmožnosti vso čast,« je pomislil. »Hofmann bo nemalo presenečen, ko zve, da imam namen, preiskovati grobove v Dolini kraljev. Več ko greh bi bilo, ako ne bi nadaljeval dela, ki ga je začel pokojni profesor Donatelle. Po dosedanjih poročilih imam pravico upati, da ovenčam moje delo uspeha.« Vstal je, razširil roke in zaživžgal najnovejšo popevko.

»Motim?« je smehoma vprašala, ko ji je odklenil vrata.

»Niti malo ne. Prosim, izvoli naprej.«

Stopila je za njim v sobo in pred velikim zrcalom odložila klobuk.

»Prijazno imaš, zelo prijazno,« ga je pohvalila v mace okorni španščini, ki je zbujala upravičene dvome o tem, da bi bil lepi Madrid res njen dom.

»Veseli me da ti je všeč,« je rekel in jo poljubil na žarkordeče ustnice.

Rosita Caballero se je poigravala na hrbtu nasloniala in ga smeje se gledala.

»Pomisli, Mauro mi je dal za dan s dopust. Krasen stari, ali?« Mauro je bil avnatej gledališča, kjer je bila Rosita angažirana za manjše uprizoritve operete »Mornarska ljubezen«. »Seveda sem jo ubrala naravnost semkaj, da si sestaviva za drevi kak lep spored. Ali ne bi hotel povabiti prijatelje, ki si mi jih snoči predstavil?«

»Ti sam mar ne zadostujem?« je šaljivo vprašal.

»Zadostuješ mi povsem,« je zatrdila in ga pogledala v vzpognjeno glavo. »A jutri je tudi še dan, nocoj bodiva rajši v družini.«

Predložil je to, predložil ono, in Rosita je bila zadovoljna.

»Izvrstno, Norbert, to bo vesel večer. Vendar ne pozabi za časa telefonirati prijateljem.« Ozrla se je, kakor da bi nekaj iskala. Pomočala je minuto ali dve nato se je proseče obrnila k njemu: »Norbert — — željo imam — —«

Vzel je njeno roko v svojo in pritisnil nanjo dolg poljub. »Željo, Rosita? Povej mi jo — ustrežem ji rade volje!«

»Pripoveduj mi kaj o svojem življenju,« je zaprosila in prisedla k njemu. »Tako malo vem o tebi. Še vedno mi nisi povedal, odkod si prišel in kakšne načrte imaš za prihodnost.«

»Seveda sem ti povedal,« je odvrnil s smehom, ki je zvenel nekam živčno in posiljeno. »Precej časa sem bil na Dunaju, kasneje pa v Monakovem. Moja dela in raziskavanja mi na žalost ne dopuščajo da bi se kje trajno naselil. A pusti va to, Rosita, kaj bi si z dolgočasnimi pogovori o učenih stvareh kvarila to lepo snidenje?«

»Tvoje življenje pač gotovo ni dolgočasno,« je oponesla. »Kaj si prav za prav, zdravnik ali pravnik?«

»Ne to ne ono. Egiptologovec sem in imam namen da odrotujem v Luksor, kjer mislim v sodelovanju z neko študijsko družbo odkopati grob princese Amare.«

»Zmeraj sem slišala, da je treba za taka izkopavanja razen velikega potrpljenja tudi obilnih sredstev. Si mar tako bogat, Norbert, da si tudi to lahko privoščiš?«

Schriftleiter — Urejuje: Milan Zadnik — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag — Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich — Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič